National Library 5625
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
OCT 18 1977
PAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

Second class mail registration number — 1689.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 74 (2421) XXVI aastakäik — Neljapäeval, 6. oktoobril 1977 — Thursday, October 6, 1977 — Üksiknumbri hind 35 cent

Tagasihoidlik õhkkond Belgradi konverentsil

Arvatakse, et inimõiguste küsimust ei tõsteta teravalt esile

BELGRAD — Belgradis avati möödunud teisipäeval tagasihoidlikus meeleolus Euroopa julgeolekukonverents, millest osa võtavad 33 riigi esindajad. Konverentsile saatis oma kirjaliku läkituse Jugoslaavia diktaator Tito, kes avaldas soovi, et detente poliitika rakendamiseks tuleks kogu maailma heaolu huvides panna rohkem rõhku.

Praegu ei ole veel selge, milljse hoiaku võtavad läänеriikide esindajad konverentsil inimõiguste rakendamise küsimuses. Üldiselt tundub siiski, et ameeriklased ei ole inimõiguste toonitamisel enam nii energilised nagu mõned kuud tagasi,

mis on osaliselt tingitud teravast kritikast president Carterile nii kommunistlikkudest riikidest, tema liitlaste ridadest kui ka Ühendriikide oma detente poliitika kaitsjate ringkondadest.

Kuna inimõiguste rakendamine on venelastele üheks valusamaks küsimuseks, siis on Carteri sõnavõtud N. Liidu inimõiguste poliitika kritiseerimiseks viinud N. Liidu ja Ühendriikide vahekorrad väga madalale tasemele. Viimasel ajal on Carter oma sõnavõttudes tagasi tõmbunud, taotledes tihedamat koostööd venelastega Kesk-Idas ja samuti tuumarelvade piiramise kokkulepete sõlmimiseks.

Seda arvesse võttes võib ka oletada, et Ühendriikide esindajad esinevad Belgradi konverentsil inimõiguste küsimuses tagasihoidlikult.

Kongressi avapäeva avakõnedes toonitasid mõned väiksemate riikide esindajad siiski võrdlemisi teravalt inimõiguste rakendamise üldist vajadust.

Eriti tugevalt sõnastatud olid Hollandi delegaat Jo Van der Valk'i ja Norra delegaat Thorvald Stoltenbergi kõned.

Kuivõrd oluline on N. Liidule inimõiguste küsimus, nähtub sellest, et N. Liidu president Brezhnev pidas enne Belgradi konverentsi avamist Moskvas kõne, milles ta mainis, et läänеriikide „inimõiguste" all tuleb mõista tööpuudust, kallist arstiabi ning rassivaenu.

Möödunud nädalalõpul Kotkajärvel toimunud Kanada eesti skautlike noorte aastakoosolekutel tehti kokkuvõtteid tehtud tööst ja seati üles uusi tegevusjooni. Pildil noortest juhtidest koosnev üldkoosoleku juhatus. Vasakult: gdj. Ingrid Kütt, gdj. Ene Kirsipuu ja nskm. Martin Jõgi.
Foto: T. Peterson

Saksa kindralid Hiinas

Tass on ärritatud

BONN — Lääne-Saksa kindral J. Steinhof külastas Pekingit ja tutvus seal Hiina armee tegevusega. Ta sooritas sõidu ka Xinjingi autonoomsesse piirkonda Nõukogude Liidu piiri ääres. Selletõttu N. Liidu teadetebüroo Tass väidabki hirmunult: „Endised hitlerlased Pekingis!"

Lääne-Saksa sõjaväe erukindral J. Steinhof, kes Saksa sõjaväes olles dekoreeriti mitmesuguste aumärkidega, olevat tuntud militarilistlik kättemaksupoliitika aktiivsema poolehoidjana, kinnitas Tass.

Sama agentuuri teatel lendas järgmisel nädalal Hiinasse veel rühm Saksa erukindraleid, nende hulgas ka J.-A. Kielmansegg, kes oli tegev Saksa vägede sissetungil Poolasse ja Prantsusmaale ning oli organiseerinud Tassi teatel kättemaksuaktsioone tsiviilisikute vastu, eriti Prantsusmaa vastupanuliikmete hulgas. Ka teine kaasasolev kindral H. Trettner olevat kurikuulus, kuna tema kandvat vastutust Hispaania kodusõjas hävitatnud Guernica linna purustamise eest.

„Viimastel aastatel NATO juhtkonnas kõrgetel kohtadel asuvate sakslaste külaskäigud Pekingisse kõnelevad küllaldaselt selgelt seda,

et praegusele Hiina juhtkonnale on ükskõik missugused militaristid, isegi endised hitlerlased, oodatud külalised," ütleb teadeteagentuur.

Kalev Estienne võimlejad esinevad kuningannale

Eeloleval Inglise kuninganna Elizabeth II külaskäigu puhul Ottawasse esineb 17. ja 18. oktoobril talle korraldatud vastuvõtul neljaliikmeline Kalev Estienne naisvõimlejate grupp. Sellesse kuuluvad Valve Kivilo, Heli Kivilaht, Anita Saar ja Karen Viinamäe. Neile on ettenähtud iseseisev esinemine, kuid nad võtavad osa ka mitmekultuurilisest etendusest Ottawa Civic Centre'is.

Kuna eeloleval esmaspäeval, 10. oktoobril, on Kanadas lõikus-tänupüha ning post ja kõik asutused suletud, siis ilmub eeloleval nädalal üks „Vaba Eestlase" number, mis kannab neljapäeva, 13. oktoobri kuupäeva.

„Vaba Eestlase" toimetus ja talitus

Noortemalevad tegid tulevikuplaane Kotkajärvel

Eesti Gaidide Maleva Kanadas kahekümneviies tegevusaasta

Oktoobrikuu esimesel nädalalõpul kogunesid 46 skaudi- ja 32 gaidijuhti sel aastal pikaajalistest saadest tabatud Ontario provintsis Muskoka piirkonnas asuva Kotkajärve laagrialadele, kus seekord laagri asemel peeti malevate aastakoosolekuid. Liikumine üksikute hoonete vahel oli raskendatud kõikjal leiduvate veelompide, poriste teede ja peagu pidevalt sadava vihma tõttu. Kui kord oldi aga uluall, oli otse üllatav, milliseid mugavusi pakuvad Kotkajärve köetud ehitused igasuguse ilmastikuga. Meie noortel on suurepärane laagriala, mis kasutatav igal neljal aastaajal.

Eesti Gaidide Maleval Kanadas oli see kahekümneviies ja Eesti Skautide Maleval Kanadas kahekümnekaheksas aastakoosolek. Koosolekute avamine toimus laupäeva hommikul kell 10. Palvuse pidas õpetaja nskm. Tõnis Nõmmik. Seejärele tervitasid kokkutulnud noortejuhte Eesti Gaidide Liidu poolt gdr. Ene Lüdig, Eesti Skautide Liidu poolt peaskaut skm. Jaan Lepp. Gaidide Maleva Kanadas tervitused ütles ngdr. Tiia Kütt, skautmaleva tervitused skm. Silver Kask ja Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi head soovid noortele olid esimees nskm. Egbert Runge poolt. Ameerika Ühendriikidest oli saabunud 3 gaidi- ja 2 skaudijuhti.

Ühendriikide gaidmaleva ja gaideritekogu tervitused andis edasi ngdr. Laine Yllö ja sama riigi skautmaleva tervitused skm. Linold Milles.

(Järg lk. 4)

KOORIMUUSIKA SUURSÜNDMUS KANADAS

TAMPERE MEESKOOR „LAULAJAT"

JUHATAB MATTI VIHTONEN

KONTSERDID
JÄRGMISTES KOHTADES:

TORONTO —
Eesti Majas, 958 Broadview Ave.
reedel, 14. oktoobril 1977 kl. 8 õ.
Kontserdile järgneb tants
Muusika eest hoolitseb „RUNNING BEAR"
Pääsmed eelmüügil „Toronton Mieslaulajien" liikmetelt ja soome äridest $4.-, kohapeal $5.-

KIRIKUKONTSERT
St. Ansgar Lutheran kirikus
Lawrence Ave. W. & Avenue Rd. nurgal
laupäeval, 15. oktoobril kl. 7 õ.

SAULT STE. MARIE — KONTSERT
Hiawatha Majas
kolmapäeval, 19. oktoobril kl. 7.30 õ.
Kohvi • Võileivad • Karastusjoogid kontserdil

SUDBURY — KONTSERT
pühapäeval, 16. oktoobril kl. 6 õ.
Sampo Hall, 468 Antwerp Ave.
Lõpuks tants

KIRIKUKONTSERT
Pyhän Timoteuksen Ev.Lut. kirikus
12 Poplar St., Copper Cliff
esmaspäeval, 17. oktoobril kl. 7 õ.

THUNDER BAY — KIRIKUKONTSERT
Itsenäinen Suomalainen kirikus, 70 Secord St.
reedel, 21. oktoobril kl. 7 õ.

KONTSERT JA „KARONKA"
Finlandia Klubis, 314 Bay St.
laupäeval, 22. oktoobril 1977 algusega kl. 7 õ.

ÜLESKUTSE EESTLASTELE
TULGE
MONTREALI
SÜMPOOSIONILE
EESTLASKONNA PÄEVAPROBLEEMIDE
JA TULEVIKU VÄLJAVAADETE ÜLE
• LOENGUD • ARUTLUSGRUPID •
• PANEEL-DISKUSSIOONID •
22-23. OKT.'77
EELK MONTREALI
JAANI KOGUDUSE SAALIS
jr
PÄÄSMED $5.
KORRALDAV TOIMKOND: NOORTE GRUPP
PATROONID: MTL. EESTI SELTS JA EELK JAANI KOG.

T.E. MEESKOORI
aastapäeva BALL
22. okt. kl. 19.00 Prince Hotelli ruumides
(York Mills Rd.)
Esinevad: ASTA ja HEINZ RIIVALD, R. POHLAK ja T.E. MEESKOOR
Pääsmed koos õhtusöögiga ja veiniga $22.50 isikult, saadaval koori liikmetelt.
Informatsioon ja laudade ettetellimine tel. 282-8786 või tel. 221-7754.

Joann SAARNIIDU
29-as
ISESEISEV
KUNSTINÄITUS
„SUMERI-KILDE" — ÕLIMAALE
T. Eesti Majas, 28., 29. ja 30. okt.

EESTI KUNSTIDE KESKUSE
LOENG
„MUUSIKA OSATÄHTSUS VÄIKELAPSE ARENGUS"
Irene Loosberg
neljap., 20. okt. kell 7.30 õ.
Eesti Maja väikeses saalis

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $53.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

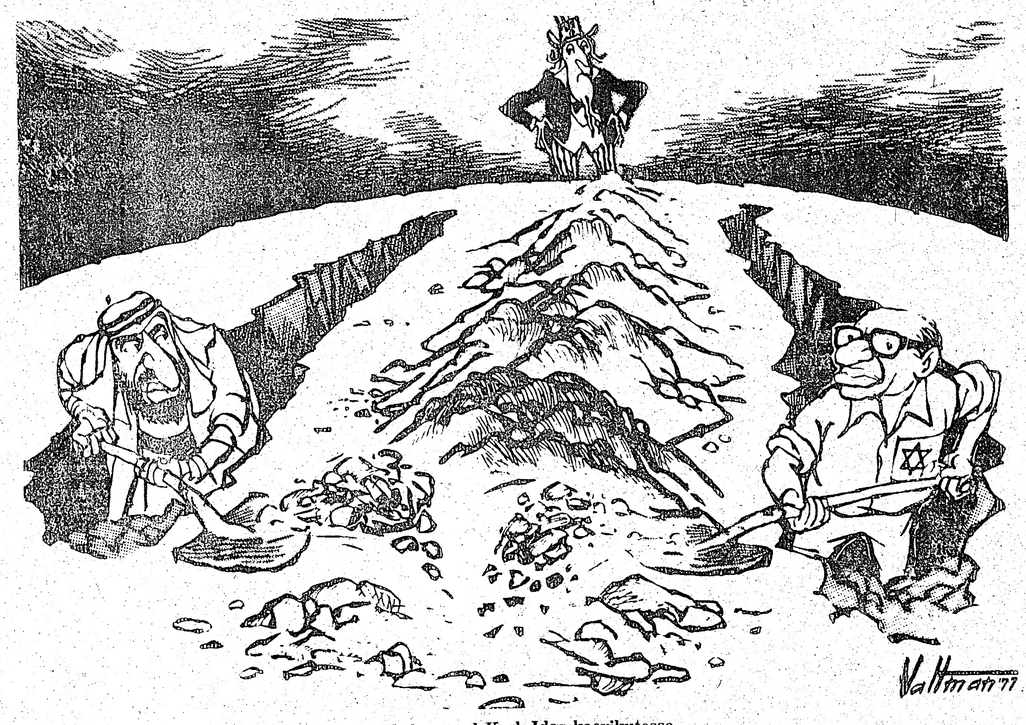

Pooled asuvad Kesk-Idas kaevikutesse.

Kompromissiplaanid Kesk-Idas

Kesk-Ida küsimuste lahendamine ja tulevikusõja vältimine Iisraeli ja Araabia riikide vahel võtis ootamatu pöörde kui Ühendriikide välisminister Vance ja N. Liidu välisminister Gromõko pärast omavahelisi nõupidamisi Washingtonis teatasid, et nad on rahu saavutamiseks põhiliselt kokku leppinud. Kui kokkuleppe tingimused avalikult teatavaks tehti, siis oli see suureks shokiks Iisraeli valitsusele, kuna Ameerika Ühendriigid võtsid koos N. Liiduga Iisraeli suhtes rangema hoiaku nõudes Palestiina araablaste õiguste tunnustamist ja respekteerimist.

Arvestades juudi rahvusgrupi suurt mõju Ameerika Ühendriikides on Washingtoni Kesk-Ida poliitika seni olnud võrdlemisi kõikuv. Kui endine välisminister Kissinger ja president Ford katsusid Kesk-Idas ajada poliitikat, mis rahuldas peaaegu kõiki Iisraeli suuri nõudmisi, siis president Carter ja tema välisminister Vance on võtnud selle poliitika revideerimisele ning on asunud seisukohale, et ka oma kodumaalt lahkuma sunnitud Palestiina araablastel on oma õigused, mida tuleb silmas pidada.

Selle uue poliitika raamides toetab Valge Maja nüüd Palestiina araablastele uue kodumaa rajamist Jordani jõe läänekaldale, mis praegu on Iisraeli okupatsioonivägede kontrolli all ning pooldab araablaste esindajate osavõttu Genfis plaanitsetaval rahukonverentsil. Need seisukohad on vastuolus Iisraeli kavatsustega, kuna Iisraeli praegune parempoolne valitsus on rajanud uusi juudi asundusi okupeeritud aladele ning Iisrael on vastumeelselt nõustunud ainult sellise moodusega, et Palestiina araablaste esindajad saavad Genfi konverentsist osa võtta Jordani delegatsiooni koosseisus.

President Carteri ja välisminister Vance deklaratiivsetest sõnavõttudest võib järeldada, et Ühendriigid ei ole põhiliselt eemaldunud oma senisest poliitikast Iisraeli suhtes, garanteerides Iisraeli riigile püsimise ja abi ohu olukordades. Kuid ameeriklased ei saa leppida sellega, et Iisrael ajab Kesk-Idas isemeelset ja agressiivset poliitikat, mis ei arvesta Palestiina araablaste õigustega. President Carterile, kes on hakanud võitlema inimõiguste rakendamise eest kogu maailmas, on selline poliitika põhiliselt vastuvõtmata ja sellega on osaliselt ka seletatavad tema nõudmised Iisraelile vajalikkude järelandmiste tegemiseks.

N. Liidu ja Ühendriikide omavaheline kokkulepe Kesk-Ida üliküsimuste lahendamisele aluse panemiseks ja Genfi konverentsi kokkukutsumiseks on ainult esimene samm teeliste probleemide juurde asumisel. Praegu on ikka veel lõplikult lahendamata Palestiina araablaste Genfi konverentsist osavõtu vormiline küsimus. Sellest probleemist läksid Vance ja Gromõko mööda vaikimisega, kuid see vaikimine ei leevenda araablaste ja Iisraeli vahelisi vastuolusid. Nii nõuavad Araabia riigid kategooriliselt, et Genfi konverentsil peab Palestiina araablasi esindama Palestiina Vabastamise Organisatsioon, kellega Iisraeli valitsus ei taha aga teha mingit tegemist, nimetades seda terroristide organisatsiooniks. Araablased on jäänud ka oma seisukohtade juurde, nõudes Iisraelilt tagasi kõik okupeeritud alad, kuna Iisrael on valmis araablaste nõudeid selles küsimuses ainult osaliselt rahuldama. Iisrael lükkab tagasi ka kõik Araabia riikide taotlused iseseisva Palestiina riigi rajamiseks Jordani läänekaldale, mis kuulub praegu Iisraeli okupatsiooni alla.

Probleeme on seega väga palju ning rahu saavutamiseks on mõlemapoolsed kompromissid vajalikud. Ühendriigid, kartes, uue sõja puhkemist, on asunud kompromisside teele ning on hakanud avaldama Iisraelile survet järelandmiste tegemiseks, mis ilmselt ei meeldi Iisraeli juhtkonnale, kes seni on Kesk-Ida poliitikat ajanud oma parema äratundmise ja tahtmise järele. Kui Iisraeli juhtkond Ühendriike nende kompromissipoliitika pärast ägedalt kritiseerib, siis on see kriitika ületehtud ja ülemängitud, kuna Iisraeli tulevik ja Iisraeli riigi püsimine oleneb täielikult ainult ameeriklaste toetusest.

K. A.

Kui Hitler kinkis Stalinile auto

1939. a. Jossif Vissarionovitsh Stalin ja Adalf Hitler olid südamesõbrad. Neil oli ühine ja mõlemale armas asi korraldada: Euroopa omavahel jagada. Seda tuli teha sõbralikus ja seltsimehelikus vaimus. Kui siis Stalin sai 60. aastat vanaks, tuli Hitleril idee, et tuleb ehitada oma seltsimehele Jossifile eriline auto ja anda see talle sünnipäevakingituseks. Nii ka tehti.

See oli selleaegse autotööstuse tippmark: Mercedes Benz 540 K Special Roadster 1939. Seda tüüpi on valmistatud ainult üks, ega siis pole ka ime, et see sõiduk muutus Stalinile lemmikmänguasjaks. Igal paraadil ja avalikul esinemisel kasutati seda autot. See äratas suurt ning teenitud tähelepanu Moskva autovaestel tänavail.

Kui sõprade suhted jahenesid, kaotas Stalin kohe ka oma kiindumuse selle auto vastu ja see anti marssal Rokossovskile. Marssalil pidi olema küllaldaselt teeneid, et ta selle vastu võttis, mis oli oma viimaste detailide järgi otsene käsitöö. Sellel oli kaheksasilindriline 180 hobusejõuline mootor, mille tippkiiruseks oli 175 km tunnis.

Ajad on muutunud ja selle järgi vahetusid ka Mercedese omanikud. Üks Rootsi tõlkija, kes 60-ndail aastail elas N. Liidus, juhtus ühele Moskva oksjonile, kus oli müügil Stalini 60. sünnipäevaks tehtud kink. Rootslane Alf Johansson sai kokku vajalikul hulgal rublasid ja on praegu selle haruldase auto omanik. Kui ta 70-ndail aastail tuli Rootsi tagasi, avas ta pruugitud autode äri ja selle kõrval vanade autode muuseumi Ljungbyhys, kus igaühel on võimalus selle autoharuldusega tutvuda, millel on oma osa maailma ajaloos.

Brezhnevi konstitutsioon

Vana kali käib uues astjas

Nõukogude rahva tähtsamaks ülesandeks nüüd on N. Liidu uue konstitutsiooni projektiga tutvumine ja selle kohta oma arvamisi avaldada. Uus konstitutsioon kinnitatakse N. Liidu 60-dal aastapäeval. Praegune konstitutsioon („Stalini konstitutsioon) pandi maksma 1936. aastal. Sel puhul ütles Stalin: „Uus konstitutsioon saab olema ajalooline dokument, mis näitab Nõukogude sotsialismi võitu ja sotsialistlikku demokraatiat N. Liidus. See on dokument, mis näitab miljonitele ausatele inimestele kapitalistlikes maades, mida on saavutatud N. Liidus. See dokument näitab ka, et mida on saavutatud N. Liidus võivad saavutada ka kapitalistlikes riikides elavad töölised". (Voprosõ leninisma", lk. 533).

Sellest ajast, millal neid sõnu rääkis Stalin on möödunud 41 aastat ja Brezhnev ütles omapoolse uue konstitutsiooni projekti kohta järgmist:

„Meie uus konstitutsioon näitab kogu maailmale kuidas sotsialistlik riik areneb üha tugevdades sotsialistlikku demokraatiat. Meie uus konstitutsioon näitab, et esimesena võitnud sotsialismi riik on alatiseks kirjutanud oma lipule sõna „Rahu", mis vastab kõigi rahvaste huvidele. N. Liidu uus konstitutsioon rikastab kahtlemata ülemaailmse sotsialismi ühist varasalve. Uus konstitutsioon lisab kapitalismimaade töötavatele hulkadele kindlust nende võitluses oma õiguste eest". („Rahva Hääl" 5. 6. 77).

Nende mõlemate diktaatorite sõnad tõestavad, et sisuliselt on N. Liidu konstitutsioon üks välispropaganda vahend.

Nõukogude rahvas on 41 aasta jooksul tõdenud, et konstitutsioonis kirjutatud lubadused ja kohustused midagi ei maksa. Brezhnevi uue konstitutsiooni projekt on nagu koopia praegu maksvast „Stalini konstitutsioonist". Uues projektis on NSV Liidu kodanike põhiõigused, — vabadused ja — kohustused täpselt samad, mis nad olid „Stalini konstitutsioonis".

Kui nõukogude rahvas 1936 luges konstitutsioonist isikupuutumatust, korteripuutumatust, kirjavahetuse- ja telefonikõnede saladust jne., siis oli rahvas arvamisel, et nüüd on lõppenud inimeste arreteerimised, tapmised ja sunnitöö laagritesse saatmine. Vaevalt oli aga konstitutsioon 5. detsembril 1936 maksma hakanud, kui algasid uued tapatalgud nn. „Suur puhastus" või „Jehzovtsina", mis kestis kuni 1938. a. lõpuni.

1938. a. lõpul oli vanglates 1 miljon inimest ja laagrites 8 miljonit. 1937 ja 1938 lasti maha 1 miljon inimest, vanglates ja laagrites suri 2 miljonit.

(Robert Conquest „Suur terror", Firenze 1947, lk. 962).

Brezhnev ütles uue konstitutsiooni projekti kohta:

„Praegu on N. Liidus ehitatud sotsialistlik ühiskond („Rahva Hääl" 4. 6. 77).

Stalin ütles 1936:

„Meil on juba ellu viidud kommunismi esimene faas — sotsialism" („Voprosõ leninisma" lk. 514).

Need laused näitavad, et 41 aasta jooksul pole N. Liit kommunismile ligemale jõudnud. Kommunismi horisont on 1977. sama kaugel kui oli 1936.

Praeguses, s. o. Stalini konstitutsioonis ja ka uues konstitutsiooni projektis on kirjutatud: „Kogu võim NSV Liidus kuulub rahvale". Paragrahv 6. on aga kirjutatud: Nõukogude ühiskonna juhtiv ja suunav jõud, tema poliitilise süsteemi, kõigi riiklike ja ühiskondlike organisatsioonide tuumik on N. Liidu Kommunistlik Partei.

1. jaanuaril 1977 oli N. Liidu rahvaarv 257.900.000 („Rahva Hääl" 23. 1. 77) 1 jaanuaril 1976 oli N. Liidu kommunistlikus parteis 15.638.891 liiget („Eesti Kommunist" nr. 9, 1976).

See tähendab, et 6,1% rahvast on Nõukogude ühiskonna suunavaks jõuks ja tuumikuks.

Milleks siis konstitutsiooni projektis on öeldud, et „võim kuulub rahvale", kuna ta tegelikult kuulub 6,1%-le rahvast?

Eesti rahvaarv oli 1. jaanuaril 1977 1.447.000 („Rahva Hääl" 29. 1. 77) ja andmete järele 1. jaan. 1976 kommunistliku partei liikmeid 84.000 („R. H. 29. 1. 76). Kogu N. Liidus kommunistliku partei liikmeteks on 49.732 eestlast („Eesti Kommunist" nr. 9, 1976).

Kohe pärast uue konstitutsiooni projekti ilmumist sõitsid EKP kõrgemad funktsionäärid linnadesse ja rajoonidesse aktivistidele seletama, kuidas rahvale selgeks teha uue konstitutsiooni sisu ja kui suurt „õndsust" see rahvale toob.

Peamiselt kriipsutati alla töödistsipliinist kinnipidamist ning plaanide täitmist.

„Töö on saanud nõukogude inimesele kohustuseks ja vajaduseks. Üks sotsialismi suuremaid võite on konstitutsiooniga tagatud — õigus tööle". („Rahva Hääl" 5. 6. 77).

„Meie riigi olemasolu esimesest päevast peale on tema poliitika olnud rahupoliitika. Meie kiidame palavalt heaks selle, et põhiseaduses on fikseeritud meie tahe elada rahus ja sõpruses meie naabritega". („Rahva Hääl" 5. 6. 77).

On aga ka teistsuguseid märkmeid:

„Juba mõnda aega on Sindi vabrikul raskusi plaaniülesannete täitmisega. Käesoleva aasta jaanuaris jäi vabrikul ligi miljoni rubla eest toodangut andmata.

Mahajäämuse põhjuseks on tooraine madal kvaliteet.

Ühiselamute kohtade vähesus ei võimalda vajalikul arvul juurde võtta uusi töötajaid". (R. H. 9. 6. 77). „Võru rajooni „Linda" kolhoosi töötajatele teeb suurt muret agregaatide tagavaraosade vähesus. Tööseisak ähvardab tulla granulaatorite matriitside ja valtside puudusest."

Ehitusmeister Sepp Lümandalt rääkis, et ehitajad tunnevad puudust tööriistadest — vaaderpassidest, puuridest, viilidest jm. Rajooni sanitaar-epidemioloogia jaama biloloog-biokeemik Krumm ei saanud tellida ajalehti mida soovis. Ei ole saladus, et meil on napilt paberit.

Samal ajal teeb aga meele kibedaks, et mõnel luulevalmiku leheküljel on ainult kümmekond sõna, mis mahuksid ühte ritta, muus aga on tühi paber ja seda tühja paberit on köidetud kaante vahele 23.000-es eksemplaris.

Paljude valijate mure on elamispind. Vähe olen suutnud neis asjus valijaid aidata. Saaremaale veetakse ehitusmaterjali mandrilt autodega. Kulukas on sõit üle väina praamidel. Lisaks kalliduse ei saa ehitajad kätte niisugust materjali, mida nad vajavad...

1940 elas Saaremaal ja Muhus ühte kokku 60.000 inimest. Praegu on rajoonis umbes 38.000 elanikku.

Kõigil on teada, et praegu on Eestis toiduainete puudus, kuid „Suunaval jõul" on erikauplused, kust on võimalik kõike saada. Kirjanik Leonid Vladimirnov omas raamatus „Venemaa ilma ilustamata ja mahavaikimata" kirjutab, et nõukogude kirjanik ja julgeoleku komitee töötaja Anrei Vassilijev maksis partei liikmemaksuks 360 rubla ühe kuu eest. Küsimusele, et kas ta ei tea, et liikmemaksu suurus on 3% sissetulekust, vastas Vassiljev, et möödunud kuul teenisin 12.000 rubla.

Nii suurt raha peab üks õppinud tööline või arst teenima 10 aastat.

„Tuumikute" kõrgem klass elab uhketes villades, mis on kõrgete müüridega piiratud. Nemad neavad kapitalistlikku korda ja kiidavad nõukogude oma. Seepärast on ka arusaadav, et nad võitlevad oma heaolu eest. Nad teevad kõik, et see olukord N. Liidus püsiks.

(Järg lk. 7)

Kommentaarid

Rootsis toimuvad hoogsad ettevalmistused järgmisteks Ülemaailmseteks Eesti Päevadeks, mis toimuvad teatavasti 1980. aastal. Toimuvad koosolekud kavandamiseks, plaanitsemiseks ja uute ideede leiutamiseks, et kohandada eestlaste suurkokkutuleku üksikutele üritustele originaalset ilmet.

Rootsist saabunud informatsiooni järele otsustades on sealsetel korraldajatel erilisi plaane vabaõhulavastusega, mis Torontos ja Baltimore'is korraldatud Eesti Päevadel nimetati Valguspeoks. Stokholmis 9. septembril peetud koosolekul esines vabaõhulavastuse korraldaja Ernst Idla selle kohta pikema sõnavõtuga, kus ta muuseas mainis, et meil on eksiilis kalduvus erinevate ürituste puhul mõisteid üledimensioneerida. Nii nimetatakse väikseid kohalikke spordivõistlusi Eesti Mängudeks ja mõne koori ühiskontserte laulupidudeks. Hiigelstaadionidel suhteliselt väikese tegelaskonnaga ja puuduliku valgusega toimuvaid üritusi on hakatud nimetama „Valguspidudeks" kui nende nimi peaks olema „Videvikupidu".

Kõneledes oma plaanidest 1980. aasta pidustuste vabaõhulavastuse korraldamiseks, mainis E. Idla, et selle ürituse ideega tuleb kooskõlastada aastaaja looduslikke tingimusi, kaasa arvatud põhjamaised valged ööd ja nendele eelnev õhtuvalgus. Kui aga midagi suurt, uudset ja kunstiliselt mõjuvat välja tuua, siis nõuab see majanduslikke võimalusi ja õigeaegset ettevalmistamist. E. Idla tundis muret tegelaste arvu pärast ja arvas, et ehtsale eestlikule kultuurivormile tagasi jõudmiseks tuleks korraldada 1978. aastal Stokholmis juhtide kursus, millest osa võtaksid meie võimlemise ja rahvatantsu juhid kõigist maadest. Kõnelеja arvas, et meie võmlemine on vahepeal muutunud akrobaatikaks ja revüüks ja rahvatants on sageli ära libisenud oma originaalselt aluselt nii kodumaal kui ka eksiilis.

Ernst Idla mõjuvast sõnavõtust võib järeldada, et meie võimlemise ja kehalise kasvatuse geenius on vaatamata oma aastatele veel heas vormis ning haudub uusi ideesid Stokholmis pidustustele rahvusliku ja originaalse põhikoe andmiseks. Tema kursus noorematele juhtidele kõigist maailmanurkadest oleks ka tiivustavaks süstiks meie võimlemisliikumise populariseerimisel ja edasiviimisel.

Meil on ainult kahju, et E. Idla ei külastanud Torontos ja Baltimore'is toimunud Eesti Päevi, kus ta oleks võinud oma silmaga veenduda, et meil siin siiski tegemist ei olnud „Videvikupidudega" vaid päris ehtsate „Valguspidudega".

*

Okupeeritud Eestis ilmuvas „Rahva Hääles" on viimasel ajal korrapäraselt ilmuma hakanud erinurk pealkirja all „Tulevikuta ühiskonna dzhunglites", kus vaba maailma külalislahkust ja sõprust nautivad vene ajakirjanikud erilise

(Järg. lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

8. ja 9. oktoobril on valvearstiks dr. R. Pahapill, tel. 921-7777 ja 9. ja 10. oktoobril dr. M. Leesment, tel. 487-6834.

Soome ettevõte ehitab Tallinna sadamahoone

Tallinna olümpia ehitustöödega pole arenenud selliselt nagu kavad ette näevad. Sellepärast anti Tallinna sadama reisijate hoone ehitus välja rahvusvahelisel vähempakkumisel. Selle võitis o/ü Alfred A. Palmberg, Soome ehitusettevõte. Töö väärtus on umbes 7 miljonit Soome marka (1,7 miljonit dollarit.

Pakkumine kuulub nende ehituste hulka, mis on ettenähtud Moskva poolt olümpiaehitusteks. Tallinna meresadama reisijate hoone kapatsiteediks tuleb umbes 500 reisijat tunnis. Ehituses on ettenähtud kohad reisijateruumiks, toll, postkontor, pank ja erilised üldruumid. Kogu ehituse maht on 13104 kuupmeetrit.

Töödega alustatakse tuleval kevadel ja see peab valmima 1978. a. lõpuks. Ehituse juures saavad tööd 30—40 soome töölist.

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

hoolega esitavad negatiivseid väärnähteid, mis nad Ühendriikidest ja mujalt üles on noppinud ja propaganda otstarbel vene ja allaheidetud rahvaste lugejatele serveerivad. Kõik sellised pahed nagu kuritegevus, uimastusainete tarvitamine ja abielulahutused on vene ajakirjanduses kapitalistliku süsteemiga kaasuvad pahed ning vene ajakirjanikud on saanud vajaliku väljaõppe, kuidas neid nähteid oma lugejaile eriti mõjuvalt serveerida.

„Rahva Hääle" 17. septembri numbris kirjutab APN-i korrespondent G. Gerassimov vargustest Ameerika kaubamajades, mainides, et müügisaalide uste juures valvavad väljaõpetatud püüdjad, lae alt nurkadest vaatavad ostjat või võimalikku suli tähelepanelikult kükloobid-telekaamerad. Kallimatele kaupadele olevat hiljuti ilmunud spetsiaalsed plommid, mis mingil moel lülitavad sisse häiresignaali kui neid proovitakse koos kaubaga eesuksest välja viia.

Kuid see kõik ei aitavat — varguste hulk aina suurenevat, kuna Ameerika ostja moraal olevat madal. Ning, mis kõige rabavam, need kaod olevat seitse korda väiksemad nendest kadudest, mis tekivad müüjate endi varguste läbi. Kuid kõik need vargused olevat ette nähtud kaubahindade kalkulatsioonides ja kaubamajadele — see tähendab kapitalistidele — olevat kasum alati tagatud.

Vene korrespondent tunneb ilmselt Ameerika kaubamajade varaste tabamise süsteeme — nähtavasti on ta nendega isiklikult põhjalikult tutvunud. Oleks päris huvitav lugeda, kui korrespondent Gerassimov kirjutaks tõsioludele baseeruva artikli vargustest vene kauplustest ja riigiasutustest. Ja mis juhtuks veel siis kui vene kauplused oleksid Ameerika kaupluste eeskujul kaupu täis ning inimestel oleks võimalik oma käega kaupu valida ja neid müüja kätte viia?! Selline artikkel jääb aga kindlasti kirjutamata, sest punase Venemaa kauplustesse ei teki kunagi nii palju kaupu kui neid leidub Ühendriikide ja teiste lääneriikide kaubamajades ning vene kommunistlikud võimud tunnevad nii palju oma sotsialistlikus vaimus üles kasvatatud inimesi, et nad ei lase neid kunagi omapead riiulite juurde kaupu välja valima.

AMI

Insener ja teadlane - muinaskandlemees

Ameeriklannast abikaasa oli Andres Peekna virgutaja

Kas masinaehituse insener ja tuumafüüsika doktor Andres Peekna, 40, oleks ilma Metsaülikooli olemasoluta oma kandlekastidega Torontosse sattunud? Väga kahtlane, sest ta elab Ühendriikides, Mississippi osariigis Vicksburgis — küllalt kaugel. Kas Andres Peekna oleks üldse hakanud eesti muinaskandlega tegelema, kui ta kümmekond aastat tagasi poleks abiellunud ameeriklanna Susan Kay Schouteniga? Kindel „ei!" Kogu selles kandle loos on „süüdlane" proua Susan Peekna.

Aastal 1969, kui Andres Peekna töötas assistent professorina Wisconsini ülikoolis ja pühendas tudengeid partiklite (aatomi osakeste) saladustesse, nägi Susan Peekna eesti ajalehes kandle pilti ja küsis informatsiooni. Millegipärast tekkis sellest idee ja soov, et Andres oleks kuidagi ühenduses mingi eesti asjaga.

Asi jäi sinna paika, aga Susan ajas seda visalt edasi.

Ühe minu kolleegi, lätlasest sotsioloogia professori kaudu leidis ta ühenduse läti kandlemeistriga. Selle juurde võeti juba ka mind kaasa — jutustab Andres Peekna — ja seal kandlekontserdi heliplaati kuulates küpses saatuslik otsus.

Oskjonilt ostetud vana saksa zitter ($4.00) sai uued keeled ja sealt tulid esimesed helid. Läti meister tegi 15-keelelise läti muinaskandle, millele ise lõikasin kõlaaugud soome „kantele" järgi. Läti kannel soome kõlaga, häälel pole viga. Siis sain Eestist suure 3-akordilise Tallinna Klaverivabriku kandle. Mängima õppisin omal käel. 1972. a. Eesti Päevadel kohtasin Alfred Kuusi ja Robert Liini.

Esimene andis palju kasulikke juhiseid.

Nüüd küsisin informatsiooni Eestist ja sain seda ühelt muusikamuuseumi teenistujalt. 1973 kevadel olid mul käes plaanid ja otsustasin hakata muinaskannelt ehitama oma tütre Heli 5. sünnipäevaks. Augustis olid pillil keeled peal ja värvimata kandlega mängisin esmakordselt Chicagos.

Andres Peekna on ilma kahtluseta hetkel Välis-Eesti kõige põhjalikum kandle-spets. Tal on kirjandust paljude maailmas leiduvate kannelde kohta, füüsikuna on ta uurinud keelt võnkeomadusi ja mitmeid puitmaterjale kõla ja vastupidavuse seisukohalt. Ta on oma kanneldel esinenud ja kasutanud kuulajate kandlehuvi Eesti tutvustamiseks.

Andres ja Heli Peekna helistavad kandleid Kotkajärve Kaasikus.
Foto: Jämesäär

Metsaülikoolis tutvustas ta kannelt sissejuhatuseks kandle ehitamise huviringile. Tunde selleks tööks ei olnud palju.

Aga kandlemeistrid olid kõige suurema huviga asja juures ja lõpuõhtu söögilauas helises esimene MÜ kandlevabriku produkt, kuigi lakkimata kujul.

Andres ja Susan Peeknatel on kolm last. Vanem tütar Helin-Mari on 8 ja mängib väikest kannelt, poisid — Kalev-Paul 3 ja Markus-Ilmar 1 on esialgu kuulajad. Susan mängib samuti, nii et perekonnal on oma kandletrio. Harjutatakse ka hoolega ja edukalt — nagu Heli järgi võib otsustada — eesti keelt. Kannel on aga kodupill ja igal õhtul tuleb kandlelt veerand kuni pool tundi hällilaulu.

Meie mängisime kord minu koolis — jutustab väike Heli Peekna — ja mitu korda kirikus. Meditatsiooni ajal, täiendab isa.

Kõige olulisem esinemine koos loenguga oli naaberlinna Jacksoni muuseumis etnograafiahuvilistele.

Kord olime koos piltide ja üksikasjadega kohalikus ajalehes.

Andres Peekna lisab veel, et kandle algupära ei ole selgitatud. Instrument mitmesugustes variatsioonides esineb Lapimaalt kuni Preisini ja itta Vepsani, kus sealsed rahvad on kannelt mänginud kuni tuhat aastat. Igal maal on pill veidi erinev. Moodsas kandleharrastuses on lätlased meist kaugel ees. Neil on pagulases terve rida kandlemeistreid ja kunstnikke.

Igal aastal toimub ülemaailmne läti kandle-nädalalõpp, kus meistrid demonstreerivad oma pille ja kunstnikud võistlevad zhürii ees.

Eesti kandlehuvilised on nendel läti pidustustel teretulnud külalised.

Vestluse kestel on Andres Peekna sõrmitsenud kandle keeli. Kahju, et seda jutuajamise muusikatausta ei ole võimalik ajalehes edasi anda. „Oleks tore elada kuskil eestlaste keskuses, kuulda ja kaasa mängida suures rahvapilli-orkestris," unistab Andres Peekna ja helistab kandle keeli tasa-tasakesi. Nagu Imelik Paunvere koolimajas . . .

HEINO JÕE

Balti Naiste Nõukogu 25. a.

Kontsertaktus Eesti Majas 16. oktoobril

Oma tegevuse 25. aastapäeva tähistamiseks korraldab Balti Naiste Nõukogu Kanadas kontsertaktuse 16. oktoobril Eesti Majas algusega kell 3 p. l. Aktusekõnelejaks on Läti naistegelane Helga Ozolins New Yorgist. Balti Naiste Nõukogu Kanadas loodab meie rahvuskaaslaste rohket osavõttu.

Balti Naiste nõukogu Kanadas asutati 1952. a. Johanna Päts, üks asutajatest Saksamaal, oli Balti Naiste Nõukogu mõtte elluviimisel juhtivaks teguriks. Selle organisatsiooni esimeseks esinaiseks oli Johanna Päts, abiesinaisteks Angelica Gailite (Läti) ja Emily Jurkus (Leedu).

Balti Naiste Nõukogu Kanadas eesmärgiks on ühendada vabas maailmas asuvaid naisi Eestist, Lätist ja Leedust, võidelda nende maade vabaduse ja iseseisvuse taastamise eest, arendada sõprussidemeid balti noorte vahel, säilitada oma rahvuslikku kultuuri ja tutvustada Balti riikide kultuuri vabas maailmas.

On peetud kontakti Kanada naisorganisatsioonidega ja võetud osa konverentsidest, koosolekutest, mis on korraldanud Ontario Haridusministeerium, Kodakondsuse- ja Immigratsiooni ministeerium, Toronto Sotsiaal osakond jne.

Neil konverentsidel on alati olnud võimalus tutvustada osavõtjaile Balti riikide saatust. Suureks abiks on siin olnud Nõukogu kauaaegne liige ja endine esinaine — Olga Riisna.

25. aasta kestel on Balti Naiste Nõukogu Kanadas töötanud tihedas koostöös Balti Liiduga, abistades tema võitlust Balti riikide vabaduse taaastamiseks. Kommunismiohu selgitamiseks on püütud Kanada avalikkust tutvustada kommunismi eesmärkide ja meetoditega, milleks on saadetud kirju ja memorandumeid Kanada juhtivatele tegelastele ja naisorganisatsioonidele. Korraldanud 14. juuni küüditamise aastapäeva aktusi ning abistanud TV ja raadio saadete korraldamist Balti riikide tragöödia meenutamiseks. Samuti on korraldatud koos Balti Liiduga vastuvõtte Ontario ja föderaalparlamendi liikmetele nagu M. Sharp, M. O'Connell jne. 1968. a.

Vabariigi 50. aastapäeva puhul toimus Balti nädal, mis puhul korraldati Balti käsitöö-näitus ja ball

Kuid aegade jooksul on poliitiline võitlustöö jäänud ikka rohkem Balti Liit Kanadas ja meie võitlusorganisatsioonide ülesandeks, kuna Balti Naiste Nõukogu Kanadas sihiks on kujunenud sõprussidemte tugevdamine meie kolme rahvusgrupi naiste vahel, korraldades Balti noorte vahelisi kirjandusvõistlusi, pidada paneldiskussioone ning meie kultuurilise saavutuste vastastikust tutvustamist.

SIGRID VALGE

Aforism

Hea luuletaja muudab peatselt arvustajagi luuletajaks — või vähemalt üpris luuleliseks.

JUHANI SILJO

Juutide näitus vastukaaluks vene näitusele

LOS ANGELES — Los Angelesi ajalehed pühendavad palju tähelepanu Los Angelesis 9. novembrist kuni 29. novembrini toimuvale N. Liidu näitusele ning samal ajal korraldatavale Jewish Federation Council'i näitusele, mis kujutab juutide elu N. Liidus 1917. aastast alates kuni viimase ajani. Mõlemad näitused toimuvad Convention Center'is, kus juudid said nõusoleku oma näituse väljapanekuks, mis on mõeldud vastukaaluks vene näitusele.

Venelased on reserveerinud oma näituse väljapanekuteks 100.000 ruutjalga põrandapinda, mille eest nad maksavad renti 241.000 dollarit. Näituse väljapanekuid on paljudelt aladelt — spordist, teadusest, kunstist, tööstusest ja maailmaruumi sõitudest. Näitus kujuneb tõenäoliseks vene Potjomkini küla stiilis korraldatud propagandanäituseks, millele vastukaaluks juudid tahavad oma näitusel näidata tõelist elu N. Liidus.

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu nii linnas kui ka suvilates

GM RK REIN KOPPEL
CHEVROLET · OLDSMOBILE
ROBERTSON MOTORS LTD.
1555 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONT. M4J 1N7
TELEFON 466-1135

Moskva nisuost Kanadast

Käesoleval aastal head teraviljasaagid

OTTAWA — Kanada Wheat Board tegi teatavaks, et Kanada on sõlminud N. Liidugu nisumüügi tehingu, mille alusel venelased ostavad 1,8 miljonit meetrimõõdustiku tonni nisu, mille väärtus on praeguseid turuhindu arvestades umbes 242,6 miljonit dollarit. Kuna Kanada valitsus on käesoleval aastal ka varem venelastega nisumüügi tehinguid sõlminud siis tõuseb Kanada nisueksport käesoleval aastal Venemaale 3.5 miljoni tonnile.

N. Liidu suured nisuostud äratavad imestust, kuna käesoleval aastal ei kogutud suuri saake mitte ainult Ühendriikides, Kanadas ja teistes lääneriikides, vaid ka N. Liidus

Venelaste andmetel valitsesid juba kolmandat aastat järjest N. Liidus head ilmastikutingimused ning käesoleval aastal oodatakse rikkalikku saaki.

Kuna teraviljahinnad käesoleval aastal maailmaturul olid võrdlemisi madalad ning Ühendriikidesse on kogunenud suured nisu tagavarad, siis tegi president Carter korralduse vähendada nisu alla reserveeritavat põllumaad 1978. aastal 20 protsendi võrra.

Paljud eksperdid kalkuleerivad, et see on sündmustest ette ruttamine, kuna üks vilets saagiaasta võib jäägitult hävitada need tagavarad ja mitmel pool maailmas võib tulla teraviljast puudus.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

KAASMAALASED
Laenu vajaduse korral kasutage Toronto Eesti Ühispanga madalaid laenuintressimäärasid.
HÜPOTEEKLAENUD 9,5% aastas
Intressid arvestatud veerandaasta viisi. Laenud on lahtised.
PERSONAALLAENUD 10,2% aastas
Personaallaenud on laenuvõtja surma või jäädava töövõimetuse puhul kindlustatud $10 000.— ulatuses.
ÜHENDUSES ON JÕUD!

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „........" .... 197...... Tellimise katteks lisan $ .... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).

Nimi ....
Aadress ....

ARMAST PEREKONNASÕPRA

KARL GRÜNTHAL'i

mälestavad leinas

perekonnad MARDIMÄE
ja LEIVO

TRUUD JA LUGUPEETUD VABADUSVÕITLEJAT

KARL GRÜNTHAL'i

sündinud 15. septembril 1894 Võrumaal
surnud 29. septembril 1977 Kanadas

mälestavad sügavas leinas

KAASVÕITLEJAD HAMILTONI EESTI VÕITLEJATE ÜHINGUST

IGAVIKU TEEDELE LAHKUNUD HEAD SÕPRA

HELMI IGNATJEV'it

mälestavad sügavas kurbuses

LAINE
ELMAR
WOLDEMAR EINBERG

JUMALA KUTSEL LAHKUS MEIE ARMAS SUGULANE

HANS JUUDAS

Mälestame leinas

LAINE perega
TÕNU lastega
ADO ja JUHAN

4812 YONGE STREET (Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 106 aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

467 Sherbourne St, Toronto 5, Ont.
Telefon 924-1408

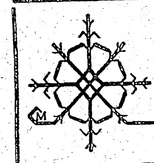

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.

Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

ALUSTASIN

LAULUTUNDIDEGA

septembri alguses. Uued ja vanad õpilased teretulnud.
Telefon 297-1495
HELENA NIEMISPELTO

Noortemalevad tegid...

(Algus lhk. 1)

Enne kui asuti tõsise töö juurde lauldi veel „Elagu" kahele tublile gaidijuhile: ngdr. Tiia Kütt ja ngdr. Helje Valter, kes hiljuti olid saanud kahepeale 80 aastat vanaks.

Koosolekute esimeseks tööks oli ärakuulata skm. Jaan Lepp'a referaat „Suhtlémine", mis koos valguspiltidega andis väga huvitava teadusliku ülevaate, kuidas inimesed peaksid üksteisega läbikäima, et sellest oleks kõigile kasu.

Järgnesid eraldi koosolekud tüdrukute ja poiste juhtidele, kus arutati malevate ja üksuste majandus- ja tegevusaruandeid, anti ülevaateid toimunud laagritest ja räägiti tulevikukavadest. Pärast lõunasööki toimunud ühisel koosolekul oli arutlusaineks Noorte Aasta. 1978. a. suvel Ameerika Ühendriikides toimuvast „Koguja II" maailmalaagri ettevalmistustöödest andis ülevaate kohalolev laagri juht skm. Linold Milles. Skm. Leo Puurits jutustas möödunud suvel Kotkajärvel toimunud etniliste gaidide-skautide laagrist „Harmony".

Laager oli elamusrikas ja läbisaamine rahvuste vahel hea. Seal söödi üksteise rahvustoite ja viheldi eesti saunas.

Õhtupoolikul olid veel skautmastrite Koondise koosolekud ja gaidijuhtide (hellakesed, gaidid, vanemgaidid) erikoosolekud.

Hilisõhtul oli seltskondliku tegevuse raames laudkonnavestlus malevate suurlaagrist „Kotkajärve '77". Paneeli liikmed oli noored juhid: Ene Kirsipuu, Liis Truuvert, Katrin Kannel ja nskm. Erik Loorand. Juhatas suurlaagri juht skm. Ivar Nippak. Sõna anti ka kuulajaskonnale. Vestlus oli huvitav ning ajast kippus puudu tulema. Laagrit peeti hästiõnnestunuks. Mõttevahetus oli eriti elav suurlõkete stiili suhtes.

Mitmed arvasid, et suurlõke on kaotamas skautlikku-gaidlikku lihtsust ja on lähenemas teatrietendusele.

Sellele vahetult järgnesid valguspildid samast laagrist skm. Konsa Leemetsa esitusel ja Prince Edwardi saarel toimunud Kanada skautide suurlaagrist nskm. Carl Aarlaht'i poolt. Carl Aarlaht jutustas piltidele selgituseks juurde oma muljeid tohutusuurest poistekogunemisest möödunud suvel. (Laagrist võttis osa 17.000 skauti).

Ja lõpuks tantsiti end väsinuks praksuva kamina juures, et siis pugeda magamiskotti.

Pühapäeva hommik ei toonud mingisugust muudatust ilmastikku. Sadu jatkus ja koos sellega koosolekud. Palvuse pidas skm. Endel Ruberg. Seejärele skaudijuhid koondusid mitmesugusteks erikoosolekuteks ja gaidijuhid oma kolmandaks töökoosolekuks.

Erikoosolekutele järgnenud skautmaleva töökoosolekul valiti ka uus maleva staap. Gaididel valimisi ei toimunud. Skautide maleva juhiks valiti tagasi skm. Silver Kask, staabi liikmeiks skautmastrid Ervin Aleve, Valter Piigli, Enn Kiilaspea, Leo Puurits, Mart Pedel, Ärni Käärid ja nooremskautmastrid Peeter Kallaste, Lia Pikkov, Bruno Lindre, Edgar Lees, Jaan Roos ja Erik Loorand.

Esindusüksuse juhiks „Koguja II" maailmalaagris valiti maleva juht skm. Silver Kask.

Kõiki töökoosolekuid juhatasid nskm. Egbert Runge ja nskm. Martin Jõgi, protokollisid nskm. Margus Tae ja hj. Katrin Kannel.

Viimasel malevate ühisel koosolekul tegi nskm. Jaan Roos kokkuvõte hästiõnnestunud malevate spordipäevast Jõekääru staadionil ja arvas, et tagajärgede teatavakstegemise juures on veel võimalik parandusi teha tema enda poolt „väljanuputatud" süsteemile. Oli veel kokkuvõtlikke ülevaateid rühmajuhtide koolist, Toronto Eesti Maja ruumide kasutamisest ja ülemaailmse noorteajakirja „Tulehoidja" probleemidest. Uueks „Tulehoidja" Kanada talitajaks valiti gdr. Lia Orav ja toimetajaks Gdj. Silvia Birk.

Nagu varem öeldud, pühitseb Eesti Gaidide Malev Kanadas tänavu kahekümneviiendat tegevusaastat.

Seda pidulikku tähtpäeva tähistati esimese töökoosoleku avamisel: süüdati küünlad ja kinnitati kohalolevaile maleva endistele juhtidele rinda rukkilille ja karikakra kimbukesed tänutäheks tehtud töö eest.

Eesti gaidlus Kanadas tekkis 1949. a., millal Rootsist siia asunud gaidjuhid asusid organiseerima lipkondi. Nii asutati Torontos lipkond „Põhjala Tütred", juhiks valiti Evelyn Org ja vanemaks paluti Helene Tiidus. Hamiltonis asutati lipkond „Koidu Tütred" Agda Artna juhtimisel, vanemaks Alice Kullango. 1951. a. asutati lipkonnad Kitcheneris — „Koidula", Londonis — „Kodumaa", Vancouveris — „Põhjamaa", Montrealis — „Virve". Tekkis vajadus keskuse loomiseks ja nii asutatigi 28. septembril 1952. a. Eesti Gaidtöö Keskus Kanadas, mille juhatajaks valiti gdr. Elsa Raudsepp. Gaidide maleva arvuline koosseis oli keskuse asutamise aastal 289. 1953. a. lisandus lipkond St. Catharines'is — „Merilinnud", 1955. a. Torontos „Rajaleidjad", 1956. a. Sault Ste. Maries „Luik", 1958. a. Ottawas „Sädemed" ja 1960. a. Torontos merelipkond „Meretuuled". Maleva tegevust on juhtinud peale gdr. Elsa Raudsepa veel gaiderid Klaudia Voiko, Alice Kullango, Ene Runge, Hilda Kuutma, Hilja Kuutma, Ene Lüdig ja juubeliaastal juhib malevat ngdr. Tiia Kütt. 1954/55 loodi maleva juurde Gaiderkogu.

Rööbiti oma otsese tegevusega on gaidide malev kaasa aidanud teiste eesti organisatsioonide tegevusele, nagu Toronto Eesti Maja, suvepäevad, Eesti Päevade näituste korraldamisel, Ajaloo Komisjoni töös jne.

Aastakoosolekute aruanded näitasid, et praegu on Kanadas 284 eesti gaidi ja 504 eesti skauti. Organiseeritud skautlike noorte arv on püsinud võrdlemisi stabiilsena viimaste aastate jooksul, kuid see võiks olla suurem. Loodame, et toimuv Noorte Aasta viib läkituse igasse eesti kodusse, kus poisse ja tüdrukuid, ühinemiseks maailma suurima noorteorganisatsiooniga eesti gaidide ja skautide malevate kaudu.

KIRIKUD

TORONTO EESTI ADVENTKOGUDUS
Christuskirches,
804 Broadview Avenue
(Eesti Maja lähedal)
691-2848

Laup., 8. okt. kell 9.30 homm. HINGAMISPÄEVA KOOL. Kell 11 homm. JUTLUS. Kõik teretulnud!

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Lõikustänupühal, esmasp. 10. okt. kell 3. p. l. LÕIKUSTÄNUPÜHA JUMALATEENISTUS Virginia United kirikus.

Pühap., 16. okt. kell 5 p. l. koguduse 26. AASTAPÄEV. Jutlustab piiskop Karl Raudsepp.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

Poolakas esindab Balti riike

Balti riigid ei saanud endale Belgradi konverentsile esindajat USA delegatsiooni juurde

WASHINTON — Ühendriikides energiliselt tegutsev Joint Baltic American National Committee on saanud Ühendriikide välisministeeriumi nõunikult Matthew Nimetzilt kirja, milles selgitatakse Balti riikide esindaja küsimust Belgradis toimuval julgeoleku- ja koostöökonverentsil. Selle kirja põhjal selgub, et Balti riikide probleemide kaitsjaks on konverentsil poola päritoluga ameeriklane prof. Andrei Korbonski, kes sõidab koos Ühendriikide delegatsiooniga Belgradi.

Joint Baltic American National Committee on välisministeeriumile saatnud terve rea järelpärimisi seoses Helsingi kokkulepetega, mis hõlmavad ka Balti riike. Oma kirjas ministeeriumile pärisid JBANC esindajad,

millised on Ühendriikide seisukohad seoses selliste Helsingi kokkulepete küsimustega nagu inimõigused ja põhilised vabadused. rahvaste enesemääramise õigus, koostöö majandusliku alal ja isiklikud kontaktid.

Samuti päriti, millised on Ühendriikide seisukohad Balti riikide osas Belgradis ja kas Balti rahvusgrupid ei saaks endale esindajat Belgradi konverentsile.

Nõunik Matthew Nimetzi kirjas **katsuti vastata nendele küsimustele kuid paljud probleemid jäid lahtiseks.** Nagu kirjast selgub on Ühendriikide Belgradi delegatsiooni koosseisu nimetatud vaatlejatena-nõunikkudena

viis etniliste gruppide esindajat kes on hispaania, juudi, indiaanlaste, neegri ja Ida-Euroopa päritoluga.

Ida-Euroopa grupi esindajaks on poola päritoluga prof. Andrei Korbonski, kes on Kalifornia ülikoolis poliitiliste teaduste osakonna juhataja. Korbonski on Ühendriikides tegelenud etniliste gruppide probleemidega ning tema jääb ka Balti rahvusgruppide kontaktmeheks Ühendriikide delegatsiooniga.

„Ristideta hauad" Soome raamatuklubi väljaandeks

Helsingis tegutsema hakanud uus raamatuklubi „Uusi Kirjakerho" on valinud üheks oma käesoleva aasta klubiraamatuks Arved Viirlaidi teose „Ristideta haua" (Ristittömät haudat), mis hiljuti ilmus Soomes kolmandas trükis ka kirjastus „Karisto" väljaandel.

FURS by FINN

KARUSNAHKADE ÄRI

SÜGISESED MOEDHINDADEGA, mille kasutamata jätmist kahetsete

Enne kui ostate uue karusnahk- või nahkkasuka, tutvuge kindlasti meie kõrgekvaliteediliste kasukate kollektsiooniga

FURS by FINN

191 EGLINTON AVE. EAST
TELEFON 488-1701

Avatud: 9.30 e.l.—6 p.l.,
neljap. 7 p.l., laup. 3 p.l.

CHARGEX, MASTER CHARGE

EESTI SIHTKAPITAL KANADAS
meie ühiskonna teenistuses
Eesti Majas
958 Broadview Ave. Toronto,
Ont. M4K 2R6

AINO KAING
Telefon 757-5080
Puhkuselt tagasi 11. oktoobril

VABA VANEM NAINE
Tule minu kodu-majasse
ELUKAASLASEKS
Vastus slt. „Lesk mees"

AR AUTO SERVICE
Teen kõiki autoparandustöid kõikidele autodele soodsate hindadega.
5906 YONGE ST. (tagahoovis)
Telefon 222-4488
ANTERO RISSANEN

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

Montreali sümpoosioni korraldav toimkond. Vasakult: Helle Viires-Sutt, Jaan Raudsepp, Meeme Sultson, Helle Vaus ja õp. Heino Laaneots.

Sümpoosion:

Eesti ühiskond Montrealis

MONTREAL — Montreali eesti rahvusgrupi tuleviku huvides on kohalikud eesti noored Montreali Eesti Seltsi ja EELK Jaani koguduse ühise patronaazhi all asunud korraldama sümpoosioni.

Sümpoosioni tentatiivne kava esitati noorte poolt kõikide kohalike eesti organisatsioonide esindajatele 14. septembril toimunud koosolekul, kus see viimistleti ja heaks kiideti. Nüüd on kavad juba trükitud ja piletite eelmüük käib hoogsalt.

Kava, mis säadetakse isikliku kutsena kõikidele endistele „montreallastele", on välimuselt nägus ja sisult mitmekesine. Peale kohalike seltskonnategelaste esineb seal näiteks külalis-lektorina prof. Walter Rand New Yorgist ja mag. Robert Kreem Torontost. Kõnedega esinevad ka Duncan MacDonald, kohalik kinnisvara maakler ja mag. Jaan J. Raudsepp, meie noor poliitik. Laupäeva õhtune kava sisaldab eesti rahvamänge, -tantse ja -laule, mis esitatakse Toomas Metsala ja Andres Raudsepa juhtimisel. Peale selle on kavas veel ette nähtud kaks laudkonna-diskussiooni ja üks aju-raju arutlusgruppides.

Sümpoosion, mille asukoht esialgse kavatsuse kohaselt on Montreali Jaani koguduse saalis, 4345 Marcil Ave., kuid mida võidakse üle viia suurematesse ruumidesse, kui see osavõtjate rohkuse tõttu vajalikuks osutub, algab laupäeval, 22. okt. kell 9.00 hommikul ja kestab pühapäeva õhtuni. Nagu öeldud. on piletite eelmüük juba alanud ja kestab 10. oktoobrini. Piletite hind, mis katab sümpoosionist osavõtjatele antava kirjaliku materjali kulu. on $5.00 ja on saadaval korraldavalt toimkonnalt. Toitlustamine toimub kohapeal mõõduka lisamaksu eest.

Kohapealne huvi sümpoosioni vastu on suur. Korraldajad loodavad rohkearvulist osavõttu ka Quebecist kui ka mujalt.

Praost Puhm Põhja-Ontarios

Praost Puhm jätkab E. E. L. K. Kanada praostkonna kogiduste külastamist. Nõnda külastas praost hiljuti EELK Sudbury kogudust. Praost teenis jumalateenstusel ning võttis osa koguduse nõukogu koosolekust. Samuti oli praostil võimalik tutvuda Sudbury linnaga ning sealse eestlaskonnaga ja nende probleemidaga.

Järgmiseks on praostil palutud külastada Thunder Bay kogudust. Praost võtab osa 30. oktoobril koguduse 25. aastapäeva pidulikust jumalateenistusest ning sellele järgnevast koosviibimisest. Samuti on ka Thunder Bays ette nähtud koguduse nõukogu koosoleku, linna ja kohaliku eestlaskonna tutvunemine jne.

Kolmandaks on loota, et praost lähemas tulevikus külastab Toronto EELK Jakobi koguduse kuulutuspunkti Simcoe järve kaldal.

Indira Gandhi arreteeriti ja vabastati

NEW DELHI — Indias arreteeriti endine peaminister Indira Gandhi, keda süüdistatakse korruptsioonis. Gandhi mainib, et tema arreteerimist tuleb võtta tema vastaste poliitilise aktsioonina. Gandhi arreteerimise järele korraldasid tema pooldajad suuri demonstratsioone ja kohus otsustas Gandhi vangist vabastada.

MAGNIFICO SOUTH AMERICA

BOGOTA — QUITO — LIMA — CUZCO — MACHU PICHO — BUENOS AIRES — RIO de JANEIRO — CARRACAS

22 päeva $1512.40 kanada rahas isikult koos lennupiletiga Torontost

RIO de JANEIRO'sse 12 ööd tuba kahele $945.— kanada rahas isikult, 19 ööd tuba kahele $1095.— kanada rahas isikult

LISA EKSKURSIOON BUENOS AIRES'esse $80.— isikult

RINGREISID LAEVAGA Lõuna-Ameerikasse ka saadaval

Lähemaks informatsiooniks helistada (416) 485-9437

KOHO INTERNATIONAL TRAVEL

191 Eglinton Ave. East, Suite 104
Toronto, Ont. M4P 1K1

PIETRO CULOTTA GRAPES LTD.

Viinamarjakobarad, mahlapressid ja vaadid

ZINFANDEL, MUSCAT, ALICATENE JA CARRIGNANE PRESSITUD VIINAMARJAMAHL

Pressime igale soovitud mahlahulga teie majapidamise tarbeks

1800 DAVENPORT ROAD — TORONTO
Tel.: 656-3222

VEERAND-MILJONI VÄÄRTUSES IMPORDITUD SKANDINAAVIA MÖÖBLI ERAKORDNE

VÄLJAMÜÜK

Ari asutatud 1949

DIVAANID 3 istmega ja tool alates $375.—
MAGAMISTOA SISSESEADED: 2 „dresserit" ja „queen size" voodi alates $395.—
SEINARIIULID — (whole unit) alates $135.—
Laos erakordselt soodsate hindadega teak- ja roosipuust söögitoa laudu, toole ja seinariiuleid

73 Jonesville Cres. — Tel. 757-5923
Asukoht läänepool Victoria Park'i ja lõunapool Eglinton'i

Omanik MATI VAHER

EESTI JALANÕUDE ÄRI
THE HOME OF SHOES
311 Danforth Ave. Tel. 463-2380
Suurel hulgal moodsaid sügiskingi daamidele ja härradele.
Ka laialiistulisi.
SOODUSTATUD HINNAD KAASMAALASTELE.

THE FINNISH PLACE
5463 Yonge St. Willowdale Tel. 222-7575
(Finchi läheda!)

SOOMEST kingid igaks sündmuseks

Ehteid, klaasi, laudlinu j.m. Ka soome ja eesti pagarisaadusi ja delikatesse: juustud, vorstid, leivad, koogid j.m.

Avatud esmasp., teisip., kolmap. 9—6; neljap. 9—8 ja laup. 9—4

Lõikustänupühaks ostke meilt

suitsukalkunit ja suitsusinki

Oige aeg osta meie kaudu liha suurel hulgal sügavkülmutuse jaoks. Müüme terve-, poole- ja veerand loomaviisi. Esimese sordi liha. Tükeldame ja pakime teie soovi kohaselt.

Helistage 425-0450

Meie äri on avatud talveperioodil alates 11. okt. järgmistel aegadel: teisip.—neljap. kella 8—6, reedel 8—8, laupäeval 8—4. Esmaspäeviti suletud.

VIKING FOODS & IMPORTS
133 LAIRD DRIVE, TORONTO, ONT.

Ida-Euroopa rahvaste ühisrinne Hamiltonis

Moodustati uus vabadusvõitluse organisatsioon

HAMILTON (VE) —Ida-Euroopa Rahvaste koosoleku toimus 20. sept. Hamiltonis. Osa võtsid Eesti, Läti, Poola, Tshehhi Ungari ja Ukraina esindajad, puudusid järjekordselt Leedu esindajad. Koosoleku juhatajaks valiti kõigi eelmiste koosolekute juhataja A. Jurs (Eesti) ja protokollijaks O. Berztiss (Läti).

Koosolekul kinnitati ja kirjutati alla eelmistel koosolekutel läbitöötatud põhikiri. Põhikirja järgi on uue organisatsiooni nimeks „The Society of Eastern European Nations", lühendatult SEEN.

Organisatsiooni põhieesmärgiks on võitlus Ida-Euroopa rahvaste vabastamiseks N. Liidu dominatsioonist ning nende iseseisvuse taastamine.

Uus organisatsioon otsib koostööd kõigi samu sihte taotlevate organisatsioonidega, olles valmis suurendama oma koosseisu teiste ikestatud Ida-Euroopa rahvastega.

Põhikirja järgi on juhatus kolme-liikmeline, kuhu kuulub esimees, sekretär ja laekur. Koosolekul loobus esimehe kohale esitatud A. Jurs, soovides sellele kohale Kanadas sündinud inglise keelt puhtalt valdavat energilist nooremapõlve esindajat — ungarlast dr. J. Girhinyt, kes ka valiti üksmeelselt esimeheks. Sekretäriks valiti O. Berztiss ja laekuriks J. Bladowski (Poola).

Organisatsiooni esimeseks suureks ülesandeks on Belgradi konverentsi puutuvad küsimused.

milleks koostati avaldis kohalikesse ajalehtedesse ning otsustati koos töötada teiste keskuste samasuguste organisatsioonidega kõigi võimalike sammude astumiseks, et Ida-Euroopa rahvaid Belgradis maha ei müüda venelastele.

Mõtteteri

Parem jääda oma aja võlausaldajaks kui võlglaseks, kes hädavaevu ainult protsendid ära maksab.

JUHANI SILJO

NÜÜD ON AEG MÕTELDA

KASUKALE

Valmistan uusi kasukaid tellimisel.
Ümbertegemine ⊙ Puhastamine ⊙ Parandamine
Soodsad hinnad ⊙ 25.A. KOGEMUSI
Köösner O. NIEMINEN, tel. 881-0189 õhtuti

HEALTH CLINIC

HEA MASSEERIMINE NAISTELE JA MEESTELE. SAUN.
Avatud: esmasp.—reedeni 10—5, laup. 12—6
Holiday Inn'i keldrikorral, Razors Edgen kõrval
89 Chestnut St., Toronto, Ont. Telefon 368-0365
OSSI TOSSAVAINEN, R.M.

PKV AUTO SERVICE

25 Laidlaw Blvd., Unit 4, Markham, Ont.

TÄIELIK AUTO EEST HOOLITSEMINE JA PARANDAMISED.
KÕIK TÖÖD GARANTEERITUD.

TELEFON 294-9120

PETER VÄISÄNEN

SPORT

N. Liidu olümpialootus:

Eesti jooksja Enn Sellik

Soome spordileht „Urheilulehti" (nr. 33) avaldas leheküljelise artikli eesti jooksjast Enn Sellikust, öeldes et ta on ainsaks N. Liidu lootuseks pikamaajooksudes.

Kui Moskva olümpiamängud on juba silmapiirile jõudnud, siis on N. Liidu jooksuradadel ja spordiväljakuil mitmeid diskuteeritavaid probleeme. Kogu kergejõustik on pikkamööda langenud arusaamatuil põhjusil madalseisu, kuid meeste pikamaajooksud on lainepõhjas olnud juba pikemat aega. Kahel viimasel olümpiamängudel jäi N. Liit ilma medaliteta 5000 ja 10.000 m. Viimase medali said nad Helsingis peetud Euroopa meistrivõistlusel, kus Sharafedtinov sai pronksmedali 10.000 m jooksus.

Treenerkond töötab palavikuliselt, et toota vajalike võimetega sportlasi Moskva olümpiamängudeks. Seni on lubavaimaks kandidaadiks medalile noor eesti jooksja Enn Sellik. Tema on üks neist sportlasist, kelle heasse vormi jõudmine käib kiiresti. Tippvorm näis saabuvat küll tänavuse aasta peavõistluse ajaks, Maailmakarika võistluseks, aga ta ei pääsenud nende hulka kes Düsseldorfis võistlesid.

Noor sportlane jooksis Euroopa karika finaalis oma tänavuse aasta parima 13.29,2 ja uskus, et eritingimusteks ta võinuks teha seda 13.25,0-ga.

Samuti usub ta treener Manfred Tõnisson, kes ütles:

„Tänavused natuke nõrgemad tulemused on tingitud sellest, et oleme pidanud vaheaega. Pole hea noort sportlast üleliigselt väsitada eriti kõva Montreali võistlusaasta järele."

Võistluseks vajalik vorm aga tõusis kiiresti suviste võistluste eel ja Sellik oli plaanitsenud Düsseldorfi võistlusel purustada N. Liidu rekordi 5000 m jooksus, mis on praegu Sharafedtinovi nimel. Kuna N. Liit ei pääsenud Euroopa karikavõistlusel kahe parima hulka, siis hävitas see ka E. Selliku võistlusvõimalused ja ta oli huvitatud, ehk on sügisel Soomes veel uusi rahvusvahelisi võistlusi, millest saaks osa võtta.

Möödunud aastal 5000 m jooksus oma tagajärjega 13.17,2 aasta kolmandaks parimaks tõusnud E. Sellik on N. Liidu suurim olümpialootus pikamajooksudes.

Õieti oli ta suur lootus juba Montrealis, aga esimene olümpiavõistlus kujunes Sellikule õppereisiks. Ta pääses küll eeljooksudest finaali, aga jäi lõpuvõistlusel 11. kohale ajaga 13.36,72.

„See oli minule eriti kasulik õpetus. Nägin kuidas olümpiaadil peab 5000 m jooksma", seletas E. Sellik soome ajakirjanikule. Ta nägi, et olukord sellisel võistlusel oli erinev N. Liidu oma võistlustest.

Treener Manfred Tõnisson leidis, õieti avastas Selliku kui see oli alles 13-aastane. Treener märkas teda kooliõpilaste maastikujooksu võistlusel ja kiindus poisi järelandmatusse rohkem kui ta selleaegseisse võimeisse. Kolmandaks jäänud Sellik oli treeneri meelest ainus poiss jooksjate hulgas, kes ei rahuldunud kui tast mööduti, vaid katsus lõpuni end parandada.

Kulus aastaid ja Enn Sellik täitis oma lubadused. Noorte Euroopa Meistrivõistlusel 1973. a. Duisburgis eestlane Sellik tuli teisele kohale ajaga 14.11,8. Järgmisel aastal tulemused vajusid juba alla 14 minuti: 13.38,4. 1975. aastal ta vähendas seda veel tugeva 10 sekundi võrra: 13.27,2 ja olümpiaaastal 13.17,2.

Sellik loodab, et enne Moskva mänge ta parandab veelgi oma tulemusi ja arvestab, et Moskvas 5000 m jooksu kuldmedalimees peab selle distantsi katma ajaga 13.10.

Kui temalt küsiti, mis ta arvab Lasse Vireni veelkordsest olümpiavõitudest, ta arvab, et Lasse võib olla hea 10.000-s ja maratonis, kuid 5000-s ta ei saa olla enam nii hea.

Eestlastel on talvel samad probleemid kui soome jooksjail. Lumi peidab jooksurajad. Tuleb talvest põgeneda, et olla kevadel tippvormis. Sellik siiski ei veeda kogu talve lõunas, ta on harjutanud 30 päeva Bulgaarias või kusagil Aasias. Sooja treeningukoha lisaks on jooksjaile tähtsad merepinnast kõrgel asuvad treeningukohad.

Selleks on ta harjutanud 24 päeva hõreda õhuga asukohas, kuid Moskva läheduse tingimused vajavad samalaadilist harjutuspaika.

Vene kuulsa treeneri Juri Tjurini arvestuse kohaselt võtab umbes 4—5 aastat enne kui noor sportlane on oma lubaduse täitnud ja temast on saanud valmis pikamaajooksja. Kiiremini võivad kerkida ainult need jooksjad, kelledel on eriti tugev sportlase kehaehitus.

Nii tehakse arvestusi ja kui Sellikul on oma esimesest medalist möödunud tänavu neli aastat, siis tuleval aastal loodetakse ta tippvormi tõusmist ja seda tulevat kaks aastat sellisena hoida, kui Moskva olümpiarajal 5000 m jooksus neid treeningtulemusi hakatakse näitama.

See on seadus: Teie vahekord politseinikuga

MARC LINETT

Esimene osa

(Marc Linett töötab Torontos advokaadina)

(Canadian Scene) — Ükskõik mida teie politsenike kohta kuulnud olete kuid nad on inimolevused. Nagu suurem osa inimolevusi, ei soovi ka nemad, et neile survet avaldatakse. Allpool esitatud mõtted tegelevad rohkem inimlike suhetega kui seadustega kuid nende meelespidamine võib osutuda kasulikuks. Ärge katsuge politseiniku ees oma kõneosavusega hiilata. Ärge mängige ka advokaati, kuna juhul, kui teie oma õigusi demonstratiivselt alla katsute kriipsutada, võite sattuda kiiremini kohtulaua ette kui tagasihoidlikuks jäädes. Ning ärge kiidelge sellega, et teil on mõjuvõimsad sidemed. Teie ei võida sellega vähematki, kui teie kiitlete politseiniku ees, et teie tunnete seda või teist kohtunikku või et teie olete mõne parlamendiliikme sugulane.

Kuid millised on teie seadusepärased õigused?

Politseiga võib teil olla kõige rohkem kokkupuuteid kolmes kohas — tänaval, teie autos ja teie kodus.

Igas olukorras kehtivad erireeglid ja oma seaduslikke õigusi tundes väldite tõenäoliselt kohtuprotsessi.

Kui teie jalutate tänaval ja politseinik teid ilmselt põhjuseta kinni peab, siis ei ole teil vajalik vastata kõigile tema küsimustele. Teil ei ole vaja ütelda politseinikule oma nime ja aadressi ning anda talle muid andmeid, samuti ei ole teil vaja esitada isikutõendavat dokumenti.

Kanadas ei ole enam selliseid seadusi, mis annavad politseinikule õiguse inimest põhjusetult tänaval kinni pidada ning pärida temalt andmeid tema elukoha ja majandusliku olukorra kohta.

Pidage aga siiski meeles, et teil tuleb jääda viisakaks ning loobuda advokaadi mängimisest. Teatud juhtudel on siiski kasulik kui teie vabatahtlikult annate politseinikule oma nime ja aadressi.

Kui teie juhite autot ning politseijautost antakse teile märku tee kõrvale tõmmata ja seisma jääda. siis peate seda tegema nii kiiresti ja ohutult kui võimalik. Provintsi seaduste kohaselt on politseil õigus küsida teilt teie juhiluba, auto registreerimise tõendit ja tõendit auto kindlustuse koha.

Teie võite saada karistuspileti kui teie keeldute nende dokumentide näitamisest.

Teil tuleb anda informatsiooni ka auto tulede ja teiste julgestusvahendite kohta kuid teil ei ole vaja vastata teistele küsimustele. Kui teid on kinni peetud mõne liiklusmääruse rikkumise pärast, siis tuleb teil jääda viisakaks. Kui teie hakkate ülbelt ennast suure häälega õigustama ja oma süütegu õigustama, siis võidakse teid sellise käitumise eest vastutusele võtta.

Toimetusele saadetud kirjandus

USK JA ELU nr. 4 — 1977. Eesti Vabakoguduse ajakirja uue numbri sisuks on O. T. „Kindel kannatuses", E. Sirotkini „Dr. Melita Marley 80 — Väga armastatud misjonär", E. T. „Mida mõistab hukka Jumal?", O...o „Jumala teenija", dr. R. D. Torrey „Miks vajan Püha Vaimuga ristimist?", A. Sildosi „Õppimine". Nende artiklite vahel mõtteteri, M. Krimmi ja I. V. vaimulikke luuletusi.

RISTSÕNA NR. 947

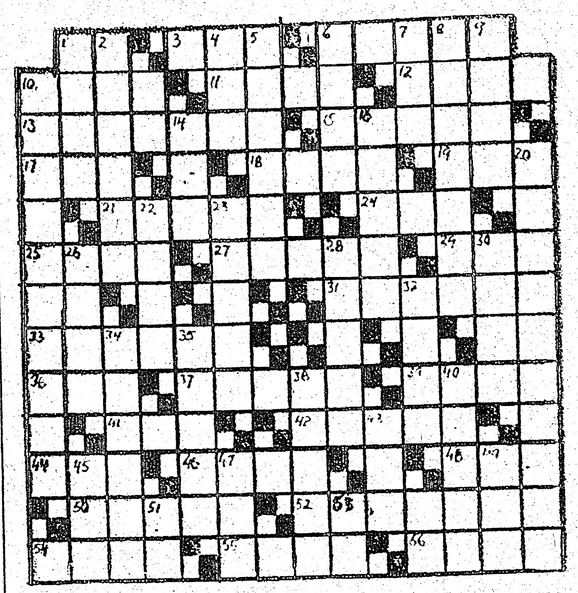

Põikread: 1. Isiklik asesõna, 3. Kella heli, 6. Naisenimi, 10. Füüsiline kannatus. 11. Jäme nöör. 12. Taimede vili, 13. Viljasaagi nurjumine. 15. Nimi Vanas Testamendis, 17. Küsimus, 18. Peenike puuork, 19. Kolmikkonsonant, 21. Mitte haige, 24. Sugulane, 25. Kala, 27. Teistlaadi sõnad kõnekeeles, 29. Lühend arsti tiitlis, 31. Püsimatu, läbematu, 33. Osatäht. 36. Tema — saksa keeles (naissoo kohta), 37. Kuulus helilooja. 39. Katab talvel maad, 41. Kolmikkonsonant, 42. Koha määrsõna, 44. Artikkel saksa keeles, 46. Eesti luuletaja. 48. Selle looma liha on rasvane, 50. Summa, 52. Eesti rahvuslik tegelane 19. sajandil, 54. Vana Testamendi prohvet. 55. Arstim, 56. Vene mehenimi.

Püstread: 1. Koht Harjumaal, 2. Paljas, 4. Jõuallikas. 5. Asjamees kirikus, 6. Eeskoda, 7. Täht, 8. Liituma, 9. Kiituseks, ülistuseks. 10. Eesti ooper, 14. Sama, mis 44 põikridades, 16. Pühapilt, 20. Osa auto käigukastimehanismis. 22. Emane loom, 23. Haamer, 26. Ootamatult, 28. Eesti luuletaja ning lastekirjanik, 30. Parem, 32. Tühi number, 34. Hirmuvallitsus, 35. Tänt, 38. Ajajärk, 40. Eesti naiskunstnik Kanadas, 43. Meie (omastavas mõttes) inglise keeles, 45. Küsivsõna, 47. Ainult — saksa keeles, 49. Naisenimi, 51. Kaassõna, 53. Eitus.

RISTSÕNA NR. 946 LAHENDUS

Põikread: 4. Oomen, 7. Vilms. 9. Hästi, 11. Pilt, 12. Mees, 13. Tihe, 14. Sendid, 16. Vikat, 17. Abel, 18. Timut, 20. Reis, 23. Alati, 26. Esteet, 29. Aida, 30. Torn, 31. Emis, 32. Tipud, 33. Baron, 34. Sinel.

Püstread: 1. Post, 2. Pehme, 3. Lipik. 4. Omlett, 5. Näen, 6. Otsib, 8. Liha, 10. seda, 13. Tiree, 14. Samet. 15. Delta, 19. Taamal, 21. Istik, 22. Stop, 24. Liir, 25. Adson, 27. Erus, 28. Endil, 31. Ebel.

Eesti laule saksa koorile

Ühendriikides külaskäigul viibinud Lääne-Saksamaa meeskoor „Concordia" Vestfaalist viis kaasa ka eesti koorilaule. „Concordia" solistiks tema esinemistel New Yorgis, Washingtonis, Philadelphias jm. oli Lilia Corradi, kes koorile andis kaasa Juhan Aaviku „Koduigatsus", samuti paar oma ema Heljo Corradi loodud laulu. Aaviku laulu sõnad olid juba varem saksakeelses tõlkes olemas, Heljo Corradi laulude tõlked valmistati nüüd koori ärasõidu eel.

Saksa meeskooril on olnud huvi veel mõne eesti meeskoori laulu vastu. Neid on lubanud koorile järele saata Liilia Corradi niipea, kui sõnade saksakeelsed tõlked on valmis.

Koor esines New Yorgis Viiendal avenüül asuvas St. Patricku katedraalis, kus solistiks olid tenor Siegfried Freiberg ja sopran Liilia Corradi. Liilia kandis ette ühe Cesar Franki palvelaulu. Katedraal oli viimse võimaluseni rahvast täis ning kooril oli siin nii suur edu, et kontserdi lõppedes sellele aplodeeriti kaua aega püsti seistes.

ARVI KORK

MEHHIKO TEEL

45.

Mida teadsin mina lendamisest? Luftwaffes olin õhutõrjekahurite peal olnud, mitte lennukoolis.

Automaatpiloodil lendab masin muidugi nii kaua otse edasi, kui ta vastu mingit mäge põrkab või tal kütus otsa saab. Kuidas aga seda maanduma sundida? Sellest ei teadnud ma midagi.

Võtsin armatuurilt raadio-mikrofoni — õnneks oskasin ma vähemalt raadiodega ümber käia — ja pigistasin rääkimisnuppu. Armatuuril nägin ka lennukinumbrit — N9015V. Kasutasin seda.

„Beechcraft Bonanza N9015V from Cuernavaca to Brownsville, calling Brownsville Tower! Come in, Brownsville Tower!"

Et Guernavacast tulev Beechcraft soovib rääkida Brownsville lennuväljaga. Ja kõik need teised sõnad.

Vähe aja pärast Brownsville vastaski, laia Texase aktsendiga.

„Siin Brownsville — kuulen teid, Beechcraft N9015V. Olete põhjaläne suunas meist eemaldumas. Mis on juhtunud?"

„Juhtunud on nii palju, et meie piloot hüppas just langevarjuga välja ja ei jätnud meile juhiseid, mis edasi teha. Oleme kolme — ei, neljakesi kui beebit ka lugeda, lennukis ja keegi meist ei oska seda juhtida. Rio Grande on otse meie all, oleme teel põhjalääande, nagu te isegi märkasite."

„Ja kuhu te soovite minna, Beechcraft N9015V?"

„Soovime maanduda, kallis mees. Ükskõik kus, aga võimalikult Terra Firma peal. Kas saate meid aidata?"

„On teil lennukitest üldse mingit aimu?"

„Jah — tean, et nad on õhust raskemad ja et kui mootor seisma jääb, siis nad kukuvad alla."

„Noh", vastas see Texase huumorimees, „hea seegi. Kui palju teil veel kütust on?"

„Hmmm — veidi alla poole tanki. Nii et kohest allakukkumise muret meil ei ole. Oleme automaatpiloodi peal. Kas annaksite meile juhiseid. kuidas maanduda?"

Ja siis see algas. Kui keegi mul neid kommandosid ja juhtnööre korrata käsiks, mis mulle sealt Brownsville lennuväljalt ette loeti, ei oskaks ma neid küll jälle ära tunda. Vajutasin jalapedaale ja keerasin nuppusid, tõmbasin tüüriratast enda poole ja lükkasin endast jälle eemale — ja nii keerlesin mitu korda ümber Brownsville lennujaama. Siis lõikas keegi teine texaslane meie konversatsioonile vahele.

„Okei, Brownsville Tower", ütles hääl, mis kuidagi moodi Texas Henry, selle õnnetult vigastada saanud revolvrimehe, moodi kõlas, „ma võtan üle ja tüürin ta alla lennuväljale."

„Okei, Joe", vastati, „ta on sinu oma."

Ja siis see Texase Joe, teises spordilennukis, mis kaunis meie omale sarnanes, lendas meie ees, taga ja kõrval. Ja rääkis kogu aeg, kuhu vajutada ja mida teha. Tegin automaatselt, mis kästi. Nick ja ta pere vingusid vaikselt tagaistmes.

„Okei, poiss", kõlas Texas-Joe lai aktsent mu kõrvus, „tasakesi — pikkamööda — nii on hea. Nüüd lase rattad alla — okei, su rattad on all ja lukustatud. Nüüd siis — tõuka rooliratast pikkamööda ettepoole — just nii — ilusti, tasakesi, võta asja kergelt..."

Rida lennuväljatulesid ilmus mu ees, lennukiga ühes liinis. Tõukasin rooliratast. Lennukinina sundus alla. Maapind tormas kiiresti ligemale. Texas-Joe hääl kumises mu kõrvus.

„Niiviisi, niiviisi, see on hea — nüüd tõmba pisut tagasi — mitte nii palju — nii — okei, nüüd oled all!"

Tundsin, kuidas lennukirattad vastu lennuvälja asfalti põrkusid, lennuk uuesti õhku tõusis, siis jälle alla vajus, ja rattad lõppeks kriiksatades veerema hakkasid. Tuleread vuhisesid must kahelt poolt mööda, ka eemalt paistsid tuled. Ja siis järsku tõusis mingi tume vari mu ees ku müür — olin ma mingile ehitusele otsa kihutamas?

Ilmselt käis mu jalg refleksi tõttu alla tüüripedaalile, nagu vajutaksin autos pidureid. Lennuk pööras end poolpõigiti ja siis lendas uperpalli. Kostsid mitmed kõvad raksatused ja mul läks järsku silmade ees mustaks. Viimane asi, mis ma mäletan, oli et mu pea rippus allapoole. Hiljem sain teada, et olin end paarist kustunud lambist ehmatada lasknud ja teelt kõrvale pöörates pargitud tuletõrjeautole otsa kihutanud.

XIV PEATÜKK: LÕPPLAHENDUS

Istusin superintendent McDuff'i kontoris ja andsin aru, endal side peakolu ümber ja vasak jalg kipsis. Kohal olid inspektor Smith, superintendent McDuff ja abijuhataja Anderson, needsamad kolm kes mind Mehhiko-teele saatsid.

„Niisiis, uuesti otsast peale, seersant Kork", rääkis chief Anderson ülilahke häälega, „kuidas see tuli, et Mehhiko kodanik Agostino Rotman oli sunnitud oma lennukist välja hüppama ja et peale seda teie selle lennuki, mis muuseas 50.000 dollarit maksis, Brownsville lennuväljal puruks ajasite?"

„Mul ei olnud muud valikut, chief — Rotmann haaras lihtsalt langevarju ja hüppas välja. Mida oleksin siis mina pidanud tegema — talle järgi hüppama? Mul ei olnud langevalju, chief — ja lennuk oleks siis veel hoopis puruks läinud."

Chief Andersoni kulm kiskus kipra ja ta lahke maneer paistis pisut libisevat. Ilmselt ei olnud ta mu vastusega rahul.

„Ma tean, et ta välja hüppas. Aga miks? Ta on Mehhiko politseis üles andnud, et olete teda püstoliga ähvardanud ja seepärast on ta pidanud hüppama. Oli see tõsi?"

„Teatud määral, chief — ta pidas mind mafia mõrvariks, kuigi ma talle kinnitasin, et ma Kanadamaa politseinik olen. Aga igal juhul oli ta uimastusmürkidega kaubitseja, kes Nick DiCastro'ga koos Ühendriikidesse mariihuaanat ja oopiumit vedas."

„See on ainult teooria, seersant Kork — paistab et te seda kuidagi moodi tõestada ei saa. Teie missiooni Mehhikosse, mis muuseas meie linna politsei-administratsioonile tublisti raha maksma on läinud, tuleb seekord ebaõnnestunuks pidada."

„Ma ei tea, chief, kas just täiesti — ma leidsin Nick DiCastro üles ja olin teda Kanadasse tagasi kohtu ette toomas, kui meil see lennuõnnetus juhtus. Nick, nagu te isegi teate, murdis hädamaandumisel kaela, kuna ta istmerihmad ei olnud korralikult kinnitatud. Ta naine ja laps saadeti USA võimude poolt Mehhikosse tagasi. Nick ise maeti ka Mehhikos maha — nähtavasti oli ta vanaonu, Vittorio DiCastro, ta laiba Acapulcosse tagasi lasknud viia, kus ta maeti — oma õnnetut surma saanud naise kõrvale. Mulle paistab, et seega on Kanada maksumaksjaile tublisti raha kokku hoitud — keskmise vangi aastane ülalpidamine läheb siin ju kaksteist tuhat dollarit maksma. Nick-poiss oleks võinud naise tapmise eest kümme aastat saada, nii et..."

„Aitab, seersant Kork", tõstis chief Anderson oma käe, „ma oskan ise summasid kokku rehkendada ja statistikat lugeda, teil ei pruugiks seda mulle õpetama tulla — ega püüda suitsukatet levitada. Ilmne on see, et teil ei läinud korda, oma ülesannet täita — või ei olnudki teil selleks erilist plaani?"

Nüüd tundsin, et ka mul hari punaseks läks.

„Mida te sellega mõtlete, chief Anderson?"

„Küllap teate isegi. Jutt on väljas, et Vito Papanini oli Nick'i peale kontrakti välja andnud. Nick on nüüd teie tõttu surnud. Võibolla on teil, seersant Kork, lähemal ajal suuremaid sissetulekuid oodata, kas siinsete või välismaa pankade kaudu?"

Ma kardan, et muutusin nüüd pisut ebaviisakaks. Ülemusega ei tohi vaielda, aga minu meelest läks see süüdistus nagu pisut liiale.

„Kui meelde tohin tuletada, chief, siis olite teie see mees, kes mind, vastu mu proteste, Mehhikosse saatis! Kes mulle soovitas, Upping-vendade teenistuses sinna minna ja neil enda eest maksta lasta, samal ajal ametlikult teenistusreisil olles! Kui oleksin sel lennuõnnetusel surma saanud, chief Anderson, oleks see linnale tublisti enam maksnud, kui praegused väljaminekud. Mu naine oleks umbes 30.000 dollarit peo peale saanud, ja mu palk oleks kogu aeg edasi käinud. On see nii? Siis miks nüüd need etteheited?"

(Järgneb)

Võitluses oma maa ja rahva eest

Balti Rahvuste Naiste Nõukogu tegevusest

Ülemaailmne Balti Rahvuste Naiste Nõukogu tähistas mõned kuud tagasi oma 30-aasta tegevust aktusega Ungari Majas New Yorgis, kus kõnelejaks oli tuntud raadiokommentaator Barry Farber. Konservatiivse maailmavaatega Farberi kõnest selgus, et ta on hästi tuttav ikestatud rahvaste probleemidega ja nende suur toetaja.

BRNN idee tekkis omal ajal Geislingenis, Saksamaal, kus Noorte Naiste Kristliku Ühingu juhtivad tegelased olid korraldanud ulatusliku eesti rakenduskunsti näituse.

Otsustati kutsuda seda vaatama lätlannasid lähedal asuvast läti põgenike keskusest Esslingenist. Koos arutati, kuidas oleks võimalus ka leedu naisi kaasa tõmmata. Vastav nõupidamine toimuski ja 8. märtsil 1947 leidis Esslingenis aset pidulik BRNN asutamisaktus, millest olid palutud osa võtma Saksamal asuvad Balti riikide diplomaadid ja naisorganisatsioonide esindajad. Palvuse pidas ameerika pastor Schaffnit. Sündmus oli värvikas, sest enamus eestlannasid, lätlannasid ja leedutare kandis oma maa värvirõõmsaid rahvariideid.

Organisatsiooni asutamise põhimõtteks oli ühendada vabas maailmas elunevaid eesti, läti ja leedu naisi ühiseks võitluseks Balti riikide vabadustaotlustes, edendada noorte baltlaste hulgas solidaarsuse ja sõpruse vaimu ning aidata kaasa balti põgenike, eriti naiste ja laste, sotsiaalse olukorra parandamisele.

Juhatusse valiti eestlannadest mag. Mall Jürma, pr. Johanna Päts ja pr. Gertrud Aniline. Läti poolselt kuulusid juhatusse pr. Tekla Erdmanis, mag. Marija Udris ja pr. Olga Rituma, Leedust dr. phil. Maria Zhilinskiene, pr. Sofia Jasaitiene ja pr. Ona Saulaitiene. Esimeseks esinaiseks sai loosimise alusel dr. Zhilinskiene ning sellest peale toimus esinaiste vahetamine algul üle kahe, Ühendriikides hiljem pärast üht aastat rahvuste järjekorras.

Organisatsiooni juurde loodi noorte-, sotsiaalala, töö-, juriidilise ja kultuurilise ala sektsioonid. Korraldati suurejoonelisi kirjanduspärastlõunaid, emadepäevi ja noorte kokkutulekuid ning mälestuspäevi baltlaste traagilise küüditamise meenutamiseks 1941. a. juunis. Organisatsiooni täiskogu kokkutulekuid toimus Esslingenis, Hanaus, Augsburgis ja Würzburgis.

Balti põgenikekeskuste juhid aitasid ürituste korraldamisel suuresti kaasa nii ruumide kui ka kõnelejate näol.

Saadeti memorandumeid ja kirju lääneriikide valitsustele, milledes protestiti Balti riikide anastamise vastu Nõukogude Liidu poolt ja 30.000 allkirjaga memorandum PCIRO peakorterile Genfis baltlaste ümberasustamise küsimuses ülemeremaadesse. Kui 1950. aastaks enamus balti põgenikke oli ümber asunud peamiselt Ühendriikidesse ja Kanadasse, toodi BRNN peakorter üle New Yorki. 1949. a. oli BRNN ühinenud Rahvusvahelise Naisklubide Liiduga Washingtonis ning esinaine Mall Jürma ja Leedu delegatsiooni esinaine Ligia Bieliukas võtsid esmakordselt osa

Ühendriikide välisministeeriumi välispoliitika konverentsi vastuvõtul Washingtonis mais 1977. Vaakult: Ilmar Heinar, USA välisministeeriumi org-dega sidepidamise osakonna direktor, Mall Jürma (BRNN ja E. Naisliit), William D. Blair, USA välismin. abi asetäitja (Pulic Affairs), vastuvõtu võõrustaja, Helga Ozolins, BRNN esinaine (Läti).

General Federation of Women's Clubs aastakonverentsist Bostonis 1950. kus esineti üleskutsega paari tuhande ülemaailmselt kokkutulnud naisorganisatsioonide esindajate ees aidata kaasa Balti riikide vabaduse taastamise nõudluses.

Sellest peale on kuni tänaseni võetud osa GFWC aastakonverentsidest paljudes Ameerika linnades, kandes Rahvusvaheliste Klubide banketil oma maade kauneid rahvariideid ning esinedes apelliga vabaduse taastamiseks Balti rikidele.

Ka on levitatud vastavaid paljudatud üleskutseid ning esitatud vastavaid resolutsioone. Korduvalt on esitatud memorandumeid USA valitsusele, Kongressi liikmetele ja USA esindajatele Liitunud Rahvaste Organisatsioonis. On esitatud ka memorandumeid balti perekondade ühendamiseks.

New Yorgi mitmed linnapead on BRNN aastapäeva kuulutanud Balti Päevaks New Yorgis. Aastapäeva pidulikel kokkutulekutel on olnud kõnelejaks GFWC mitmed esinaised ja USA silmapaistvad majandusjuhid, ülikoolide õppejõud ja raadiokommentaatorid.

USA välisministeeriumile esitatud memorandumite kaudu on BRNN nimi saanud seal tuttavaks ning välisminister Dean Rusk saatis esimese kutse Eesti Delegatsiooni esinaisele Mall Jürmale osavõtuks välispoliitika tutvustamise konverentsist välisministeeriumis, millele tavaliselt järgneb vastuvõtt samas. Kutseid on saadud tänaseni, ka k.a. uue välisministri Cyrus Vance'i poolt. Konverentsist võtsid osa: Mall Jürma, Helga Ozolins (Läti) ja Regina Zymantas (Leedu). Huvitavaim sessioon oli esimese päeva hommikupoolel Belgradi konverentsi küsimuses,

kus allakirjutanu esitas välisministeeriumi juhtivaile tegelastele juhatuslaua taga küsimuse, kas Ühendriigid on iialgi kavatsenud minna kaugemale kui vaid N. Liidu okupatsiooni mittetunnustamine Eestis, Lätis ja Leedus.

Ta avaldas arvamust, et Belgradi konverents oleks õigeim koht nõude esitamiseks N. Liidule, et ta oma väed välja tõmbaks Balti riikidest, mis olid vabad enne Teist maailmasõda. Ta lisas, et see oleks kooskõlas rahvaste enesemääramise printsiibiga, mis sisaldub ka Helsingi konverentsi lepetes.

Vastuseks oli, et USA ei tunnusta endiselt N. Liidu okupatsiooni Balti riikides, kuid enesemääramise küsimuses ei ole veel lõplikku selgust.

Mall Jürmal järgnes veel vestlus sel teemal pärast sessiooni vastava välisministeeriumi ametiisikuga, kus ta viimasele rõhutas, et selline ebanormaalne olukord Balti riikides ei saa ju kesta igavesti.

Mall Jürma presideerimise ajal 1975/76 tekkis BRNN-l tugev vahekord president Fordi eriassistentidega naiste küsimustes Patricia Lindhi ja Jeanne M. Holmiga ning BRNN balti delegatsioonide esinaised Mall Jürma, Helga Ozolins ja Regina Zymantas said kutse Valgese Majja osa võtma Rahvusvahelise Naiste Aasta aruande vastuvõtmise tseremooniast, millele järgnes vastuvõtt Roosiaias.

President Carteri ajal ei ole ilmselt eriassistenti naiste küsimustes ning vastav kontakt on seni puudunud. Küll on jätkunud sidemed välisministeeriumiga, millele eesti naised on uhked.

Olles võtnud oma töö motoks „Tõde on meie relv" ning olles töötanud oma tööd jatkata seni, kuni Balti riigid on taas vabad, töötab BRNN väsimatult edasi ning soovib õnne oma kaaslasele Kanadas — Balti Naiste Nõukogu — tema 25-aasta juubeli puhul. Kanadas asutati BRNN ülemaailmse balti naiste organisatsiooni kunagise Eesti Delegatsiooni abiesinaise ja auliikme pr. Johanna Pätsi poolt, kes kogu südamega on toetanud balti naiste tööd oma esivanemate maade enesemääramise küsimuses.

MALL JÜRMA

Tuleval talvel on Stokholmi Eesti Majas märksa soojem kui mullu. Nimelt toodi aprillikuus majja kaugküte, s.t. hoone ühendati maa-aluse soojustorustikuga. Hiljuti demonstreeriti maja elanikkonnale kuidas uus süsteem töötab. Eesti Majas oli üürilistel varem raskusi soojusega ja veelgi suuremal määral sooja veega, kuna veepaak oli väike ja selle kütmine toimus liiga aeglaselt. Kaugküttesüsteemiga on see puudus kõrvaldatud.

VEOAUTOJUHTIDELE:

UUENDAGE OMA JUHILOAD.

Kui teie juhite üle 18.000 naelalist veoautot või veate üle 10.000 naelalist sõidukit.

Teie peate oma juhiloa laskma muuta vastava klassifikatsiooni järele 31. jaanuariks, 1978.

Pärast 31. jaanuari 1978 osutub vajalikuks teile vastava sõidukiga uue katse tegemine enne kui teile uus juhiluba välja antakse.
Lähemat informatsiooni antakse teile kohalikust Ministry of Transportation and Communications Driver Licence Issuing Office'ist.

Ontario Ministry of Transportation and Communications
Hon. James Snow, Minister
Harold Gilbert, Deputy Minister

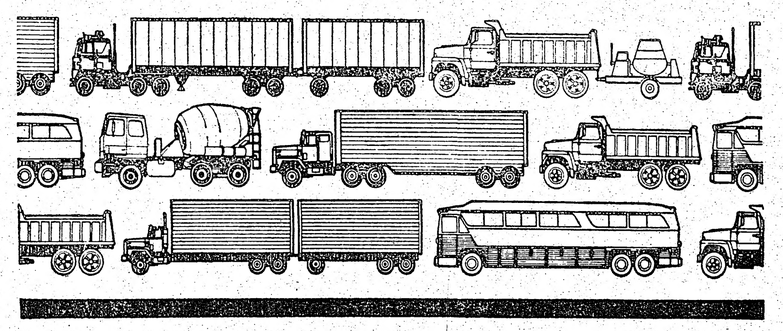

Vana kali käib . . .

(Algus lk. 2)

Stalini ajal likvideeriti korra vastaseid ja ka neid keda selles kahtlustati. Brezhnevi ajal nimetatakse niisuguseid inimesi teisitimõtlejateks või dissidentideks.

Üks ajakirjanik USA-st ütles, et ta on igal pool maailmas olnud, kuid niisuguseid valetajaid pole ta kusagil näinud kui N. Liidus.

Seal valetavad kõik, alates viiskude kandjatest kuni kõrgema riigiametnikuni. Mehel, kellel on rääbalad seljas, ütleb et elab „jõukalt ja õnnelikult".

Vale põhjuseks on hirm. Tööline ja kolhoosnik teab mis teda ootab kui ta tõtt räägib. Kõrgemad võimukandjad jällegi tunnevad hirmu oma kõikuva jalgealuse pärast. Seepärast nad valetavad ja lubavad rahvale ilusat tulevikku, et rahvast rahustada.

Nõukogude kord pole eesti rahvale toonud mitte lubatud õnne, vaid õnnetust. See kord on likvideerinud ca 200.000 eestlast. Eestlaste elutingimused on nõukogude korra ajal tohutult halvenenud. Seda korda ei paranda uus konstitutsioon, mida teab ka eesti rahvas, vaid ta ootab kannatlikult kuni tuleb aeg kus jällegi võib vabalt elada.

(EPL — ARNOLD PURRE)

Pärnumaa rand üheks kolhoosiks

Pärnu ranna piirkonnas tegutses rida kalurikolhoose. IX viisaastaku kevadel kutsutud kokku kalandusaktiivi nõupidamine ja sellel tehtud teatavaks, et tulevik on ainult „suurtootmisel". 1972. a. mais otsustanud kalurikolhoosid „Kalur", „Kommunismi Lipp" ja „Pärnu Kalur" „vabatahtlikult" ühineda. Hiljem liitunud ka ülejäänud nendega. Nüüd ulatub uue kalurikolhoosi „Pärnu Kalur" piirid lõuna poolt Lätini ja põhjas Haapsalu rajoonini.

See kogu Pärnumaa randa haarav ettevõte omavat 40 traalerit, kaks laeva, mis käivad kalal ookeanil: üle saja auto, transpordilaevad, mootorpaadid. Kala ümbertöötamiseks on ehitatud Sauga jõe vasakule kaldale tööstus konservitehas. Sellest mitte kaugel, Kitse tänava lõpul on 12 korteriga tööliselamu. Kavas on püstitada tehase ette varutud maaalale 156 korteriga hoone kolhoosi spetsialistidele ja kaluritele. lasteaiale, büroodele jne.

Kuigi kolhoos oma teenistujatele ehitab maju, ollakse propagandakirjanduses siiski sunnitud märkima, et kalurid kipuvad ehitama rannajoonel Vana-Pärnus. Raekülas ja mujal oma individuaalelamuid. „Pärnu Kaluri" juhtidest nimetatakse Voldemar Randmaad kui aseesimeest. Esimehe nime ei anta kirjatükis „Kultuur ja Elu" nr. 2.

Vaatamata kaluritöö mehhaniseerimisele kõigi võimalustega — valitseb Eesti alaline kalapuudus.

Mu vaenlane, olgu sul edu elus! Sellesse kuulsusse ja edusse hukkud sa kindlamini kui püünistesse, mida mina sulle üles seada võiksin.

JUHANI SILJO

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower, Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

ADO PARK, LL.B.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. EM. 3-4451
Õhtuti HI. 7-2017 või 929-3425

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
493-6308, 429-4944

Aidake kaasa
„VABA EESTLASE"
levikule, sellega aitate kaasa eesti keele säilitamisele

Mea klaver on
eluaegne investeering!
Suur valik tunduva hinnaalaadusega.
Ka rentimine.
Saadaval kõik muusika instrumendid
REMENY
HOUSE OF MUSIC LTD.
553 Queen St. West
Toronto, tel. 363-1966

H. KIVI
INCOME TAX & INVESTMENT CONSULTANT
TEL. 759-3588
50 MUNSON CR. SCARBORO, ONT.

National Trust
REALTOR
KINNISVARA MÜÜGI VÕI OSTU KORRAL
R. TOOTS
Tel. kontoris 487-3333
kodus 485-8252

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 6. oktoobril 1977 — Thursday, October 6, 1977

Kes esinevad Kunstnike Koondise aastanäitusel?

Samal ajal kui mõni kaasmaalastest on alles värskelt torontolaseks saanud, või kui mõni vanaeestlane naudib mitmekultuurilisuse programmiga kaasuvaid võimalusi, ehk muul viisil uut joont, või astub alles esimesi samme siinse miljonitelinna ahvatlevas labürindis, on olemas ka grupp eesti kunstnikke, kes seni raugemata jõuga oma endist rada tallavad.

Käesoleva sajandi keskpaigas asutas grupp eesti kunstnikke eesotsas prof. Voldemar Pätsiga Eesti Kunstiklubi Torontos, lühendatult EKKT. Aja jooksul leiti sobivamaks nimeks EESTI KUNSTNIKE KOONDIS TORONTOS, millise nime all on tegutsetud tänaseni.

Tookordsed keskealised pallaslased on jõudnud pensioni-ikka ja tookordsed noored omakorda saanud keskealisteks. Mida meil aga pole, on järelkasv. Kas eestikanadalased hindavad oma kultuurilist kuuluvust ja oskavad ka esivanemate rajal käia, lähtudes oma uuest sünnikohast, see peaks selguma lähemate aastate jooksul.

Kas ühe Vana Maailma rahvuse kunstianne ja loominguline tunnetus, lähtudes eestlastest, omab üldse kandepinda, või on meie rahvuslikud tiivad liiga arenemata selleks, et omapäratseda?

Saksa-kanadalased elavad oma oktoobripidustuste traditsiooniga nagu pärastsõjaaegses ärkamisajas. Prantsuse-kanadalased hingavad quebeclaste taeva kaudu. Kas eesti kanadalaste kõrgtipp on globaalne eestlus?

Usun, et globaalne eestlus pole mõeldav ilma globaalse eesti kunstita, sest kujutavkunst ja rahvas käivad käsikäes.

Kuis peegeldub meie rahvuse hing tänapäeval Torontos, seda näeme järgneval üldnäitusel Peetri kiriku keldrikorral 23.—30. oktoobrini EKKT XXII aastanäitusest osavõtjate kaudu. Kunstnikest on esitatud Urve Aedna, Helmi Herman, Mai Järve, Tiiu Kadak, Kai Käärid, Leida Laanep, Jaan Miljan, Eric Pehap, Johann Saarniit, Ants Vomm ja Benita Vomm. Samas toimub mälestusnäitus endise tegevliikme Evald J. Woitki surma aastapäeva puhul. Näituse avab kirjanik Arvi Kork.

A. V.

Ühendriigid ei ründa tuumarelvadega

NEW YORK — Ühendriikide president Carter esines möödunud teisipäeval kõnega Liitunud Rahvaste Organisatsiooni üld-koosolekul, mainides, et Ühendriigid kasutavad tuumarelvi ainult endakaitseks. President kinnitas, et Ühendriikide valitsus tahab oma julgeoleku kindlustamisel minimaalseid nõudmisi arvestades minna nii kaugele kui võimalik, et saavutada kokkuleppeid tuumarelvade piiramiseks. Ta puudutas ka detente küsimust, toonitades, et maailma suurvõimud peaksid leidma võimalusi selle poliitika printsiipides kokku leppimiseks.

Jaapani terroristidele makseti 6 miljonit dollarit

DAMASKUS — Damaskuses lõppes maailma pikeim kuus päeva kestnud lennuki küüditamise afäär kui viis jaapani terroristi vabastasid oma viimased pantvangid ja sõitsid nende valduses oleval suurel Jaapani Air Lines BC—8 lennukil Alzeeriasse, kus neile anti varjupaik. Bandiidid viisid kaasa 6 miljonit dollarit Jaapani valitsuse poolt maksetud lunaraha ja Jaapani vangist vabastatud terroriside mõttekaaslast ja jaapani punaarmee liiget, kes oma terroritegude ja mõrvade eest vangi olid mõistetud. Bandiidid tulid lennukisse raskelt relvastatult selle vahemaandumisel Bombays, Indias. Lennuki ülevõtmise ajal olid selle pardal 156 inimest.

Kui neli USA senaatorit kõnelesid baltlastele

Detaile Balti inimõiguste meeleavaldusest Washingtonis

I

WASHINGTON (VE kirjasaatjalt). — Täiendavalt „Vaba Eestlases" varem ilmunud artiklile võib mainida, et Balti inimõiguste nõudmise meeleavaldus Washingtonis koos mitmete juurdekuuluvate üritustega viidi läbi eeskujulikult ja suure jooneliselt. Eriti märkimisväärne on sidemete loomine mitmete Ühendriikide kongressiliikmetega, kes üritustest kaaskorraldajate, kõnemeestena või kohalviibijatena osa võtsid. Suurel meeleavaldusel Lincolni mälestusmonumendi jalamil viibis umbes kahetuhande pealine rahvahulk ja seal kõnelesid neli Ühendriikide senaatorit ning rahvusvaheliselt kuulsaks saanud vene dissidendid Pavel Litvinov ja Andrei Amalrik. Meeleavalduse head kordaminekut soodustas kaunis ja päikesepaisteline ilm.

Ettevõtmised juhatas sisse neljapäeval, 22. septembril asetleidnud kongressiliikmete vastuvõtt USA Esindajatekoja ametihoones. Veini ja suupistetega kaetud laudade äärde kogunes kokteel-koosviibimise stiilis korraldatud vastuvõtule paarsada aktiivsemat eestlast, lätlast ja leedulast. USA kongressiliikmetest olid kohal demokraatide parteisse kuuluv kreeka päritoluga senaator Paul Sarbanes Marylandi osariigist ja vabariiklaste partei liberaalne senaator H. John Heinz Pennsylvania osariigist.

Esindajatekoja liikmeid viibis vastuvõtul kaheksa ja neiks olid:

James Blanchard (Demokraat Michiganist, kes oli ühtlasi vastuvõtu Kongressipoolseks peamiseks sidemeheks ja kaaskorraldajaks), Lucien Nedzi (Demokraat Michiganist), Dale Kildee (Demokraat Michiganist), David Bonior (Demokraat Michiganist), Larry Coughlin (Vabariiklane Pennsylvaniast), Millicent Fenwick (Vabariiklane New Jerseyst), Robert Dornan (Vabariiklane Kaliforniast, John Fary (Demokraat Illinoisist).

Neile lisaks olid paljud kongressiliikmed esindatud oma assistentide poolt, nii näiteks Pennsylvania senaator Richard Schweiker (Vabariiklane) ja New Jersey senaator Harrison Williams (Demokraat).

USA välisministeeriumi esindasid Balti küsimustega tegelev ametnik Thomas Gerth ning Ilmar Heinaru, ministeeriumis vastutaval kohal töötav eestlane.

USA Eesti Rahvuskomitee esindajana viibis kohal abiesimees Juhan Simonson Lakewoodist. Ameerika Hääle Eesti osakond oli saatnud kohale toimetusliikme Tarmo Sepa ning Vabaduse Raadiot esindas Andres Jüriado New Yorgist. Lisaks neile viibis vastuvõtul veel umbes kolmkümmend eestlast Washingtonist ja selle ümbrusest või Baltimorest. Vastuvõtusaal oli kaunistatud USA, Eesti, Läti ja Leedu lippudega.

Üllatusena saabusid vastuvõtule leedulased Pranas ja Algirdas Brazinskas, isa ja poeg, kes 1970. aastal hõivasid vene lennuki ja põgenesid sellega Türgimaale. Neid tutvustas koosviibijatele kongressiliige Robert Dornan, kes ühtlasi teatas, et ta on esitanud seaduse-eelnõu, mille kohaselt lubatakse Brazinskastele elama jääda Ühendriikidesse.

Laupäeval, 24. septembril peetud meeleavalduse peamised korraldajad olid leedulased, kes suurelt osalt kuulusid nooremasse põlvkonda.

Algatus ürituseks tuli Detroidis elavatelt leedu noortelt. Eestlaste poolt võtsid organiseerivast ja korraldavast tööst kõige rohkem osa Raimond Tralla Detroidist, kes Washingtonis kohal viibis, ja Washingtonis elav Mäido Kari.

Valdavam osa kahest tuhandest Balti inimõiguste meeleavaldusele saabunud isikust moodustasid leedulased, kusjuures eriti silmapaistev oli leedu noorte rohkus, kelledest paljud olid kaugelt kohale sõitnud. Eestlasi võis kohal olla umbes neljasaja ümber.

Pärast sissejuhatavaid sõnavõtte ja palvusi astus kõnepulti inimõiguste küsimusega tegelev USA välisministeeriumi ametnik Mark Schneider. Ta mainis, et inimõiguste rikkumine ei saa olla mitte ainult riikide sisemiseks asjaks. Peatselt Belgradis algaval konverentsil Ühendriikide delegatsioon ootab teistelt riikidelt aruandmist, mida nad inimõiguste alal on korda saatnud ja annab ka ise teistele aru.

Siis astusid kõnepulti järjestikku neli Ühendriikide senaatorit.

Vaevalt, et kunagi varem on neid samal ajal niipalju mõnel baltlaste üritusel kõnelenud. Vabariiklik senaator Pete Domenici, vabariiklane New Mexico osariigist, süüdistas Helsingi konverentsi otsuseid kui mahamüümist Nõukogude Liidule. Viimane sai kõik mis ta soovis, kaasa arvatud läänepoolne kinnitus N. Liidu sõjajärgsetele piiridele. Aga Helsingi lõppaktis peitus üks Trooja hobune, milline sellele alakirjutamisega viidi Kremli väravate taha. Selleks on lubadus austada inimõigusi, vaba informatsioonivahetust, vaba ideede liiklemist. Meie nõuame Nõukogudepoolset Helsingi lõppakti sätete igakülgset täitmist, lõpetas oma kõne senaator Domenici.

Kõige tuntumaks esinejaks oli vabariiklasest senaator Robert Dole, eelmiste valimiste viitsepresidendi kandidaat.

Oma hoogsas kõnes näitas ta head Balti probleemide ja inimõiguste küsimuse tundmist.

Ta ütles, et nõukogud vallutasid Balti riigid vägivallaga, millist inkorporeerimist ei ole Ameerika Ühendriigid seni tunnustanud. Ja sellele illegaalsele aktile ei tohi tunnustust anda ka edaspidi.

Senaator Dole mainis, et ta läheb Belgradi ameerika delegatsiooni koosseisus. Ta lubas Belgradis teha kõikvõimalikku, et Ühendriikide delegatsioon jääks sellel konverentsil kindlameelseks inimõiguste küsimuses, ega laseks ennast eksiteele viia nõukogude taktikalistest manöövritest. Samuti lubas ta hoolitseda selle eest, et vastavalt Helsingi lõppakti 1. paragrahvis väljendatud seitsmendale printsiibile saaks Belgradis üles tõstetud ka Balti rahvaste enesemääramisõiguse küsimus, kuna selle õiguse rikkumine on veenvalt dokumenteeritud.

Ohio osariigi senaator, liberaalne demokraat Howard Metzenbaum, ütles oma sõnavõtus, et me peame nõudma enesemääramisõigust Eestile,

Lätile ja Leedule, millised liideti vägivaldselt Nõukogude Liiduga. Asjaolu, et 37 aastat on möödunud Balti riikide iseseisvuse kaotusest ei õigusta selle küsimuse unustusse langemist, nii nagu see kahjuks vahepeal Ühendriikides juhtumas oli. Nüüd aga on jällegi tähelepanu Balti riikidele pööratud. Seal toimuva venestamisega ja inimõiguste rikkumisega on Nõukogude Liit selgelt murdnud Helsingi konverentsi lõppaktis ette nähtud leppimusi. (Järgneb)

Laskevõistlus Seedriorul

24. septembril toimus Seedrioru lasketiirul omapärane laskevõistlus, nimelt Seedrioru Suvekodu tegevliikmete vahel. Inimesed, keda muidu võib näha suvevaheajal tegevuses igalpool Seedrioru „territooriumil", kuid mitte lasketiirul, kogunesid Sihtasutus Seedrioru juhatuse esimehe Eduard Rebase eestvedamisel korraks laskerajale, et veenduda, kas võib üldse veel relvakandmisele mõtelda, kui vajadus tuleks.

Koostöö ilmataadiga ebaõnnestus, oli külm ja tuuline ning tugev vihmasadu. Vaatamata sellele oli neid, kes trotsisid looduse jõude ning lasketiirule kogunes 10-liikmeline seedriorulaste pere.

Võistlusalaks oli ette nähtud 10-lasuline lamades lastud seeria. Distants 50 meetrit, relv 22 kl. spordipüss ja vastav märkleht. Kui viimane lask oli läbi sügisraju kajanud ja pärast tagajärjed kokku võeti, selgus, et võitjaks osutus noor Seedrioru kasvandik Karl Tera, kes on oma kogemused laskealal omandanud Seedrioru Suvekodu kasvandikuna. Tema tagajärg oli 95 silma 100-st võimalikust. Kui võtta arvesse täielikult ebasoodsat laskeilma, siis tuleb seda tagajärge lugeda heaks. Nelja parema võistleja keskmine silm oli 93 — 100-st võimalikust.

Seedrioru juhatuse poolt oli võitjale välja pandud nägus auhind. Jääb vaid loota, et see uus algatus Seedrioru energilise esimehe Ed. Rebase poolt toob järgmisel korral kokku rohkem laskehuvilisi, et koos veeta kena päev ühise perena Seedrioru ilusas looduses.

Leeriõpetus Peetri kirikus algab

Leeriõpetus Toronto Peetri koguduses algab pühapäeval, 23. oktoobril kell 11 hommikul jumalateenistusega kirikus. Teenib koguduse õpetaja Oskar Puhm, laulavad õed Lindaud, orelil Inga-Pia Korjus. Pärast jumalateenistust esimene leeritund.

Leeritunnid toimuvad pühapäeviti pärast hommikust jumalateenistust kuni kella kolmveerand kaheni (kl. 1.45) päeval. Jumalateenistusest osavõtt kuulub leeritunni juurde, seega leeriõpilaste! kohalolek vajalik kell 11 hommikul. Leeriõnnistamine on esimesel maikuu pühapäeval, 7. mail 1978. a.

Noored, võtke osa leeriõpetusest ja kasvage kristlikus usus — me rahva keeles ja meelsuses! Registreerida kogudusel telefonil, 483-5847 või õpetajale: 483-4103.

Toronto Eesti Segakoor Chicagosse

5. novembril toimub Chicagos Eesti Majas, kontsert-ball kuhu külaskäigule sõidab Toronto Eesti Segakoor.

Kontseril ja ballil esineb Toronto Eesti Segakoor koos solisti Tamara Norheimiga koorijuht Uno Kook'i juhatusel.

Chicagosse sõidetakse bussidel, mis väljuvad Toronto Eesti Maja juurest reedel, 4. novembril kell 9 õhtul ja tagasisõit Chicagost toimub pühapäeval, 6. novembri hommikul. Bussides on veel saadaval vabu kohti. Kaasasõidust huvitatuil helistada Endla Meriorg'ile õhtuti 7—9 telefonil 449-3106.

LR.

Soome koori külaskäik

Kanadas ja Ühendriikides on külaskäigul Euroopas hästi tuntud soome meeskoor „Mieskuoro Laulajat" (Meeskoori lauljad), kelle kodulinn on Tampere. Koor esineb Torontos Eesti Majas ja see peaks olema meeldivaks kohtumiseks soome meeslaulu loominguga.

Koor on asutatud 1909 ja selle koosseisu kuulub 90 meest, kuigi neist nii pikale laulumatkale sai kaasa võtta ainult pooled. Koori mitmest heast juhatajast mainitagu koori 30 aastat juhatanud Volmari Volaneni, kes sai oma koorijuhatamise oskuse Heikki Klementilt. Koor võitis esimese auhinna 1951. a. peetud ülemaailmsel laulupidustusel ja on esitanud mitmeid kordi Soome Meeskooriliitu rahvusvahelistel laulupidustustel ja koorivõistlustel. Ameerika mandrile tehtud koori külaskäigu puhul juhib koori dirigent Matti Vihtonen.

Koori kontsertide kohtadest ja aegadest leiate täpsemaid andmeid tänases ajalehes olevast kuulutusest.

T. P:la

Noorte näiterühm Toronto suurlavastuses

Nädalalõpul esitati Torontos Poculi Ludique Societas, Record of Early English Drama ja Toronto ülikooli korraldusel koos teiste ülikoolide, kolledzhite, koolide, kirikute ja teatritruppidega Kanadast ja Ameerika Ühendriikidest „The York Cycle", keskaegne müsteeriumimäng koos keskaegse näitusega.

Teatrisündmus pidi toimuma Toronto ülikooli õuel, kuid vihmane ilm sundis esinejad ja vaatajad Convocation Halli. See tekitas suuri viivitusi ettenähtud esinemiste aegades. Kuna varem olid lavastused mõeldud mitmel vankril, siis sai hoones ainult üht lavavankrit kasutada kus ühe stseeni lõpul tuli kiiresti alustada teise ümberehitamisega. Nii Eesti Kunstide Keskuse „Estonia Art Centre Players" (teisel kavalehel „Esteval Players") kella 2 paiku ettenähtud etendus toimus alles pärast kella 7 õhtul. Etenduste ülejäänud osa etendati pühapäeval.

„The York Cycle" on parim keskaegne teatrilooming, mis koosneb 47 lühinäidendist, kus piiblisündmused maailmaloomisest kuni viimse kohtupäevani on selleaegse inglise teatriloojate ja -tegijate poolt kujutatud. Seda esitati kord aastas kesksuve ümbruses. Selleaegsed esitajad olid erinevad, nii mängisid Noa laevaehituse stseeni laevaehitajad ja „Püha õhtusöömaaega" pagarid. Iga stseen oli erivankril, mis sellisena läbi linna veeti Corpus Christi päeval, kui päeva algul, koidu puhkedes alustati loomise stseeniga. Kui üks stseen lõppes, liikus see vanker edasi ja järgmine tuli kohale kui „Viimne kohus" lõpetas kogu tsükli.

Seekordsel etendusel esinesid üle 40 erigrupi Kanadast ja Ameerika Ühendriikidest (peamiselt Kanada lähedasist ülikoolidest). Kuna esinejate vanus, tagapõhi ja teatrialased kogemused olid erinevad, siis jättis see tsükli teatrilise arengu ebaühtlaseks, olles sageli vaid üliuhkete kostüümide staatiliseks demonstratsiooniks. See oli muidugi hea võimalus näha inglise 14. ja 15. sajandi teatrilavastuse ilmet ja inimese ettekujutluses olevaid piiblisündmusi. Võib-olla kui etendused saanuks toimuda ettenähtud liikuvail vankreil, olnuks etendus terviklikum, nüüd aga lavapildi ehitus katkestas eelmisest saadud mulje.

27. stseeni esitas uus Eesti Kunstide Keskuse näitlejate „Estevali" nimeline rühm. Selles oli näitejuhtideks Mare Tiido koos abilise Linda Pakriga, lavastajad Merike Teene ja Anne Liis Tüll. Lavapildi oli loonud kunstnik A. Mihkelsoo, keda abistas U. A. Ramat. Kostüümid oli kujundanud Iris Pääbo, kellelt oli ka kohatine saatemuusika, mida mängisid Lori Barker, Linda Pakri ja Shelia Sanders. Kuna lavastusel olid eriti olulised kostüümid, siis oli I. Pääbo töö maitsekalt läbimõeldud ja viimistletud ning jättis parimate mulje nähtud 5-tunnilise tsüklite ajal.

Jeesuse osas oli Alar Aedma, kes jälle näitas kuivõrd suure sisemise tunnetusega ta oma lühikese osa suutis usutavaks kujundada. Jüngrite osades John Ibbitson, Harri Mürk, Phillip Cairns, Doug Sutherland, Kalle Medri, Rein Vares, Larry Clapper, A. M. Leggatt, Toomas Merilo, Mark Olo, Andres Truuvert, Peeter Willmann, Marcelluse osas Lembitu Ristsoo, teenija Anne Liis Tüll ja Merike Teene, väike poiss Ricky Ennist.

Lavastus oli tasakaalukas ja leidlikult lahendatud, kuna kitsas ruum ei lasknud tuntud maalide kompositsiooni vormida, kus pehmeis toonides reaalsusele lähedased kostüümid jätsid väga kauni pildi. Juudase (kes EKK oma kavalehel oli vähese piibliloo tundmise tõttu saanud nimeks Judith) osa mängis H. Mürk, kes kandis jüngrite hulgas koledat reeturimaski, mille A. Vomm oli valmistanud. EKK näitering oli lavastuseks toetust saanud Theater Canada ja The Canada Council'ilt W. Gleneskile ta juhtiva töö tasumiseks.

Eestlikku oli lavastuses muusikuile sini-must-valge ürbi kujunduses, mis kolme kõrvuti seisva muusiku puhul andis Eesti lipu kujutuse. Ka rippus lavavankrilt alla vimpel, kus kuldsel põhjal oli meie lõvivapp ja selle all sõnad Estonian Art Centre.

Seltskondlik tegevus Eesti Kodus

Eesti Kodu elanikkonna esimeseks ühisürituseks oli tutvumisõhtu majade grupi oma elanike vahel. Kui ettevalmistustega alustati septembri alul, leidus kahtlejaid, kes kartsid kuivõrd see õnnestub ja suudab oma ülesannet täita. Õhtu aga õnnestus üle ootuste.

Eesti Kodu seltskondlik ruum haaras kõiki, uhiuus mööbel, sädelevalt lakitud põrandad, kardinad akendel, laudadel valged linad ja värsked sügislilled vaasides andsid ruumile koduselt hubase ilme. Ise serveeritav tugev eesti toit koos isikupäraste jookidega põhjustasid vaba ja sõbraliku õhkkonna.

Õhtu pidulik kavaline osa algas Jüri Pariku humoristliku sissejuhatusega. Järgmiseks sai sõna peokõnelejana E. Abistamiskomitee esimees ja 16 aktsia omanik (mis vahepeal on vähenenud). A. Sepa, kes tervitas peolisi E. Abistamiskomitee nimel ja tuletas õhtuga koos meelde kodumaalt lahkumise 33. aastapäeva, manades kuulajate silmade ette elamuslikke pilte kodust lahkumisel, et „hoia hobust kinni vähe, las ma vaatan tagasi, ehk ei saa ma enam näha, isatalu iilagi". Eesti Kodus asuv eestlaskond moodustab miniatuurse Eesti, kus saadakse oma soovi ja valiku kohaselt oma igapäevast elu kujundada.

Sellele järgnesid rahvuslikud ühislaulud, ettekanded oma kunstnikelt, kus kandjel esines hr. Ale ja viiulil hr. Karuks. Kohv ja küpsised, tordid oma „meistreilt" tagasid maitsvaid suupisteid. Lõpuks aga toimus seltskondlik osa tantsupõrandal, mis kestis kaugelt üle kesköö, kuna keegi ei tundnud muret, et politsei võiks kontrollida teda koduteel peale oma abikaasa või korterinaabri. Järgmisel päeval toimus veel järelpidu kuni toidu lõpetamiseni.

Õhtu oli täitnud oma ülesande suurepäraselt. Selle suurimaiks töötegijaiks olid tublid perenaised, kes olid valmistanud toidud. Õhtu aga andis uue idee: koheselt alustati mardiõhtu kavandamisega. Osavõtt mardiõhtust on väljaspool asujaile piiratud arvul võimaldatud ja nende osavõtumaks on ca 38.000 dollarit (kortérimaks) millele tuleb lisada viis dollarit perenaiste kassasse.

TAGAPLAANIL OLIJA